

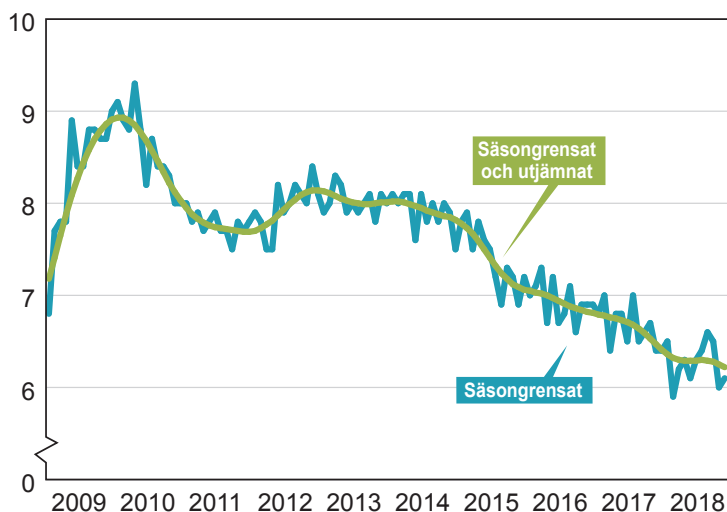
SCB-Indikatorer

E K O N O M I S K M Å N A D S Ö V E R S I K T

Sjunkande arbetslöshet under året

Arbetslöshet

Procent av arbetskraften, 15–74 år

- **Lägre inflationstakt**
Sid 14
- **Spaniens ekonomi på bättringsvägen**
Sid 21

INNEHÅLL

Konjunkturläget.....	2	Priser.....	14
Näringsliv.....	4	Arbetsmarknad.....	16
Bygghandelsmarknad.....	7	Finansmarknad.....	17
Handel och konsumtion.....	8	Internationell utblick.....	19
Utrikeshandel.....	11	Svenska ekonomiska indikatorer.....	22
"I fokus".....	12		

Indikatorer

	Senaste uppgift	Utveckling senaste mån	3 mån	år
Produktion				
Näringslivets produktion	okt	+	+	+
Industrins produktion	okt	+	+	+
Industrins ordergång	okt	+	+	+
Tjänsteproduktion	okt	+	+	+
Användning				
Handelsnetto ¹⁾	okt	-	-	-
Hushållens konsumtion	okt	-	-	-
Detaljhandels försäljning	nov	+	+	+
Nyregistrering av personbilar	nov	+	-	-
Övriga indikatorer				
Konsumentpriser	nov	-		+
Producentpriser	nov	○		+
Sysselsättning	nov	+		+
Arbetslöshet ²⁾	nov	-		-

1) Varuexport minus varuimport under perioden

2) Andel av arbetskraften

KONJUNKTURLÄGET

God utveckling för svensk ekonomi

I årets sista nummer av SCB-indikatorer är det lägligt att försöka sammanfatta året som gått. Det kan konstateras att den svenska ekonomin har fortsatt att utvecklas i god takt, men delar av den ekonomiska statistiken indikerar en viss avmattning. Under 2017 stegrades den kvartalsvisa BNP-tillväxten och under de två första kvartalen i år fortsatte den svenska ekonomin att växa. Tredje kvartalet stannade dock tillväxten av då hushållskonsumtionen och lagerinvesteringarna höll tillbaka BNP som minskade svagt. Nedgången i hushållskonsumtionen var ett resultat av rejält minskade bilinköp, en sannolikt tillfällig effekt till följd av det nya skattesystemet bonus malus som infördes första juli i år. Den senaste månadsstatistiken för hushållens konsumtion visar dock att inledningen av fjärde kvartalet har visat en svag utveckling med minskad konsumtion i oktober.

Hushållskonsumtionen har tillsammans med investeringarna varit viktiga faktorer bakom tillväxten de senaste åren. Stora investeringar i bostäder har bidragit starkt men en svag utveckling på bostadsmarknaden och ett minskat bostadsbyggande hittills i år har lett till att även de totala investeringarna har tappat fart.

Utrikeshandeln gav ett positivt bidrag till BNP-tillväxten tredje kvartalet men det var främst till följd av att importen minskade. Importen har annars under året växt snabbare

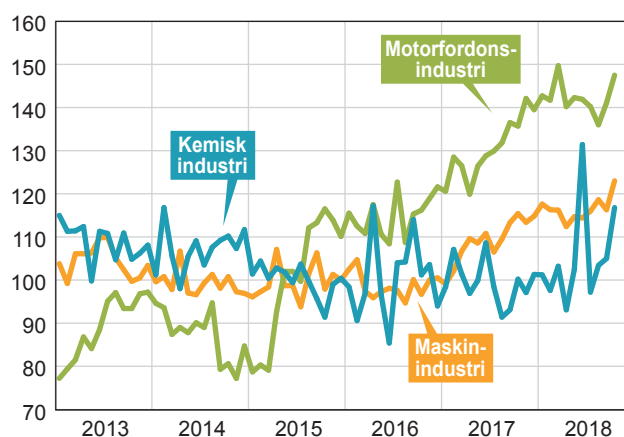
än exporten trots att den svenska kronan under stora delar av året har varit kraftigt försvagad gentemot andra valutor.

Positiv trend för näringslivets produktion

Det svenska näringslivet uppvisar en stabil tillväxt och produktionen har under året fortsatt att stiga inom både industrin och tjänstesektorn. Bland industribranscherna utmärker sig motorfordonsindustrin, maskinindustrin och kemi- och läkemedelsindustrin med de högsta tillväxttalen hittills i år. Detta trots att produktionen inom både motorfordonsindustrin och aggregatet kemi- och läkemedelsindustrin dämpades under vår- och sommarmånaderna. Elektronikindustrin uppvisade i fjol en negativ trend och den svaga utvecklingen har fortsatt under 2018.

Produktion inom industrin (PVI)

Säsongrensade månadsvärden. Index 2015=100

Anm. 2013–2014 modellskattad utifrån tidigare index.

Inom samtliga tjänstebanscher är den samlade produktionen fram till oktober i år högre än samma period i fjol. Särskilt stark har utvecklingen varit för information- och kommunikationsbranschen men även inom företagstjänster och partihandeln pekar trenden uppåt. Inom hotell- och restaurangbranschen och fastighetsverksamhet har utvecklingen varit mer dämpad och produktionsvolymerna har endast ökat svagt.

Den dämpade utvecklingen på bostadsmarknaden det senaste året har även satt sina spår inom byggbranschen. Såväl bostadsbyggandet som bostadsinvesteringarna har dämpats och trenden för 2018 är klart negativ. De senaste årens kraftiga tillväxt gör dock att produktionsnivån fortsatt ligger på en hög nivå.

Fortsatt stark arbetsmarknad

Arbetsmarknaden har fortsatt att stärkas under året. Det märks genom såväl en ökad sysselsättning som en mins-

kad arbetslöshet. Sysselsättningen har ökat med drygt 115 000 personer det senaste året enligt säsongrensade och utjämnade data. Samtidigt har befolkningen fortsatt att öka men trots det har sysselsättningsgraden fortsatt uppåt mot historiskt höga nivåer och låg i november strax under 69 procent. Arbetslösheten visar en svagt nedåtgående trend sedan början av året och var i november 6,2 procent, säsongrensat och utjämnat. Det kan jämföras med 6,4 procent i januari i år.

Arbetsmarknaden är dock splittrad och det råder alltså stora skillnader mellan inrikes och utrikes födda. Såväl antalet sysselsatta som sysselsättningsgraden för utrikes födda har visserligen utvecklats i positiv riktning under året, men arbetslösheten ligger fortsatt på en betydligt högre nivå än för inrikes födda.

Högonkonjunkturen består nästa år

Konjunkturinstitutets (KI) konjunkturbarometer visar på ett fortsatt starkt läge för svensk ekonomi trots att stämningsläget har dämpats något under hösten. Det är framförallt ett mycket starkt läge inom tillverkningsindustrin som har bidragit till att dämpa barometerindikatorns nedgång, medan övriga sektorer har utvecklats svagare. Några större förändringar var det dock inte tal om i december och barometerindikatorn låg kvar på en oförändrad nivå jämfört med förra månaden. Läget stärktes marginellt inom tillverkningsindustrin och industriföretagens orderstocksomdömen är fortsatt mycket positiva, i synnerhet när det gäller exportorderstocken. Prognoserna om framtida produktionsvolymerna har också fortsatt upp.

Bland övriga sektorer är bilden något splittrad. Indikatorn för byggbranschen har haft en nedåtgående trend sedan i april, men decembernoteringen innebar ett hopp uppåt i kurvan. Trots den svaga utvecklingen den senaste tiden kan läget beskrivas som normalt, vilket förklaras av att nedgången började från ett mycket starkt läge. Gemensamt för detaljhandeln och tjänstesektorn var att indikatorerna sjönk något i december och medan läget inom den förstnämnda är normalt befinner sig den sistnämnda i ett svagt läge. Även hushållens stämningsläge dämpades något i december sedan omdömet om Sveriges ekonomi försvagats. Under året som gått har hushållens syn på såväl den egna ekonomin som svensk ekonomi i stort försämrats och i oktober sjönk både mikro- och makroindex under det historiska genomsnittet.

I december presenterade KI också en ny prognos för den svenska ekonomin. Bedömningarna pekar mot att den svenska ekonomin är på väg in i en period av lägre tillväxt, men att högonkonjunkturen kvarstår även under nästa år. Investeringarna väntas hålla tillbaka tillväxten under 2019 medan bidraget från nettoexporten förmodas öka. KI räknar med att BNP-tillväxten sjunker från 2,3 procent i år till 1,3 procent 2019, kalenderkorrigerat. Även det starka läget på arbetsmarknaden väntas bestå nästa år men att sysselsättningstillväxten dämpas, delvis förklarat av att matchningen på arbetsmarknaden fortsätter att utgöra ett stort problem. Arbetslösheten väntas öka till 6,4 procent.

Lägre inflationstakt i november

Inflationen har fortsatt att stiga under året och såväl KPI som KPIF har sedan halvårsskiftet legat på eller över 2 procent. Enligt måttet KPIF, KPI med fast ränta, var inflationstakten 2,5 procent i september vilket var den högsta noteringen sedan oktober 2008. Sedan dess har dock inflationen mattats något och låg i november på 2,1 procent. Prisuppgången gäller många produktgrupper men framförallt så har energipriserna, och inte minst elpriserna, stigit under året vilket innebär dyrare boendekostnader och transporter för hushållen. Rensar man för energipriserna var inflationstakten enligt KPIF 1,4 procent i november.

Den svenska kronan har försvagats under året och "den importerade inflationen" har därmed stigit, det vill säga importerade varor har blivit dyrare omräknat i svenska kronor. Från januari till april försvagades den svenska kronan enligt handelsvägda KIX-index till nästan samma låga nivå som under hösten 2009. Sedan dess har kronan i stort sett pendlat upp och ned runt denna nivå.

Svenska kronan

KIX-index 18 nov 1992=100, månadsdata

Riksbanken höjde räntan

Riksbanken meddelade den 20 december att reporäntan kommer att höjas från -0,50 till -0,25 procent. Det innebär att räntan justeras uppåt för första gången sedan mitten av 2011. Riksbankens prognos för den framtida ränteutvecklingen indikerar att nästa höjning av reporäntan sannolikt sker under andra halvåret nästa år. Därefter räknar man med två höjningar per år med 0,25 procentenheter vid varje tillfälle. Direktionen beslutade även att återinvesteringarna av förfall och kupongbetalningar i statsobligationer fortsätter tillsvidare.

Den amerikanska centralbanken Federal Reserve (FED) höjde som väntat räntan i december. Det var fjärde höjningen i år och styrräntan ligger nu i intervallet 2,25–2,50 procent. Räntebanan justerades dock ned något och indikerar att det nästa år blir två räntehöjningar. I september var motsvarande prognos tre räntehöjningar.

ECB lät som förväntat styrräntan ligga kvar på oförändrade 0,00 procent vid sitt senaste räntemöte i mitten av december. Samtidigt meddelade man, i likhet med förra mötet, att räntorna förväntas ligga kvar på oförändrade

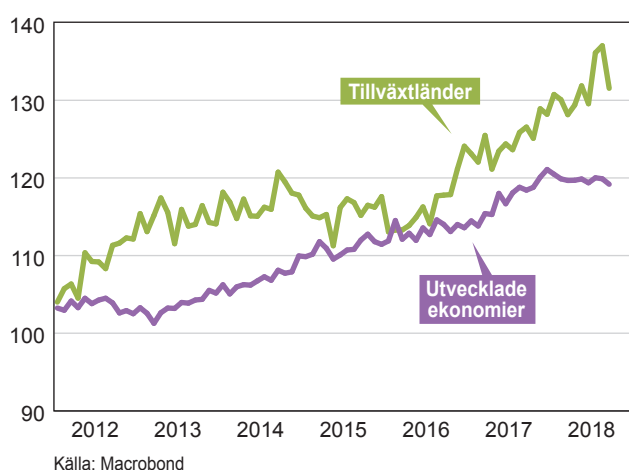
nivåer åtminstone över sommaren 2019 eller så länge det är nödvändigt för att inflationen ska närma sig inflationsmålet på 2 procent. Programmet med tillgångsköp kommer som planerat att upphöra vid årsskiftet, men centralbanken avser att återinvestera förfallna värdepapper som förvärvats inom stödköpsprogrammet fram till åtminstone den första räntehöjningen eller så länge som krävs för att garantera gynnsamma likviditetsförhållanden.

Händelserikt år

2018 har varit ett händelserikt år och två händelser har varit extra synliga på den globala agendan. Dels förhandlingarna om Storbritanniens utträde ur EU men även handelskonflikten mellan USA och Kina.

I slutet av november kom EU och Storbritannien överens om ett utträdesavtal men premiärminister Theresa May har sedan dess stött på motstånd på hemmaplan. Den svåraste nöten att knäcka under förhandlingarna har varit hur gränsen mellan Nordirland och Irland ska hanteras. I nuvarande avtal har en reservlösning tagits fram och det var just denna punkt som även fick de brittiska parlamentsledamöterna att höja rösterna i höst. Så pass mycket att May valde att ställa in omröstningen om utträdesavtalet i det brittiska parlamentet för att skynda tillbaka till Bryssel i hopp om att kunna omförhandla. Något reviderat avtal blev det dock inte tal om men EU-ledarna lovade under toppmötet i mitten på december att nödlösningen är avsedd som en försäkring för att förhindra en hård gräns mot Irland, men som inte är menad att användas. Om detta uttalande räcker för att utträdesavtalet ska röstas igenom i det brittiska parlamentet återstår att se. Utgången kan vara avgörande för den ekonomiska utvecklingen framöver, inte minst i Storbritannien, men den kan även få konsekvenser för svenska företag som exporterar till landet.

Import, CPB World Trade Monitor
Volymindex 2010=100, säsongrensat

I juli införde USA tullavgifter på en rad kinesiska varor och i september trappades handelskriget upp. Ökade importtullar från amerikanskt håll fick Kina att ta till motåtgärder och svarade med att införa tullar på varor från USA. I början av december kom dock länderna överens om att inga nya tullavgifter ska införas på kinesiska varor under

de närmaste månaderna och förhoppningen är man kan lösa konflikten i kommande förhandlingar. Tillväxten i världshandeln har dämpats under året men någon direkt koppling till handelskonflikten är svår att utläsa. De varor som drabbats av tullar utgör än så länge en begränsad del av världshandeln. Det är främst en minskad efterfrågan från de utvecklade ekonomierna som bidragit till att världshandeln bromsat in, vilket syns i en dämpad import för dessa länder. Tillväxtländernas import ökade relativt snabbt fram till i höstas men har därefter utvecklats betydligt svagare.

NÄRINGSLEV

Trenden pekar fortsatt uppåt inom det svenska näringslivet. I oktober bidrog både industrin och tjänstesektorn till uppgången men sett till de senaste tre månaderna är det tjänstesektorn som har utvecklats klart starkast. För byggbranschen har utvecklingen det senaste året varit desto svagare och tillväxten i årstakt har varit negativ sedan i mars. Nedgången sker dock från en hög nivå och produktionen låg i mars på samma nivå som under inledningen av 2017.

Industrins orderingång är en viktig indikator för kommande produktionsvolym och visar en svagt positiv trend. I oktober ökade orderingången för andra månaden i rad och det var order från utlandet som bidrog till uppgången. Exportorderingången har även sett till det senaste året haft en högre tillväxt än orderingången från hemmamarknaden, som även den uppvisar positiva tillväxttal.

SCB:s senaste investeringsenkät visar en något dämpad investeringsvilja inom näringslivet inför nästa år. Industrieföretagen räknar med att investeringarna minskar något från nuvarande nivå och detsamma gäller för byggföretagen som spår en viss dämpning. Fastighetsbolagen räknar dock med att investeringarna i byggnader ökar i år för att stiga ytterligare något under 2019. Även energibranschen är optimistisk i sina bedömningar inför nästa år.

Produktion i näringslivet

Senaste uppgift: oktober 2018

Källa: SCB:s produktionsvärdeindex

Thorsten Stowasser

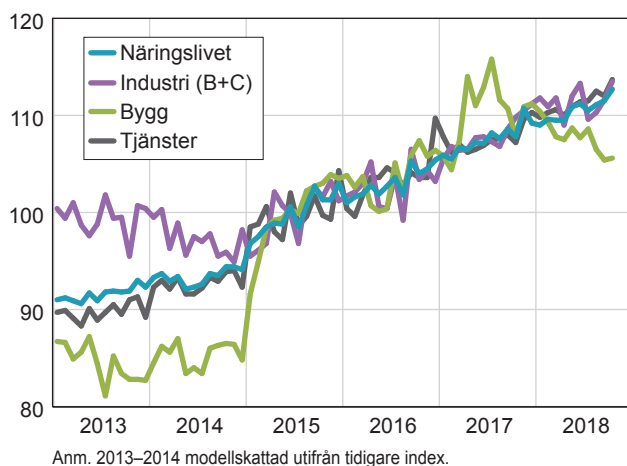
Näringslivets produktion ökade i oktober

Produktionen inom näringslivet ökade för tredje månaden i rad, mätt i säsongrensade tal. Totalt ökade produktionen med 1,1 procent i oktober jämfört med september. Till den positiva utvecklingen bidrog samtliga sektorer. Den största ökningen visade industrisektorn (1,7 procent), följd av tjänstesektorn och byggsektorn (1,5 respektive 0,2 procent).

Jämfört med oktober föregående år var näringslivets totala produktion 4,6 procent högre i kalenderkorrigerade tal. Utvecklingen var positiv inom industri- och tjänsektorerna, medan byggsektorn redovisade en nedgång.

Produktion i näringslivet (PVI)

Säsongrensade månadsvärden. Index 2015=100

Anm. 2013–2014 modellskattad utifrån tidigare index.

Under den senaste tremånadersperioden, augusti–oktober, ökade produktionen med 0,8 procent, i säsongrensade tal, jämfört med föregående tremånadersperiod, maj–juli.

Även den ackumulerade årsutvecklingen, januari–oktober 2018, var positiv för näringslivet, med 3,2 procent högre produktion jämfört med samma period föregående år i kalenderkorrigerade tal.

Produktion i näringslivet

Förändring i procent

	okt 18/ sep 18 ¹⁾	aug–okt 18/ maj–jul 18 ¹⁾	okt 18/ okt 17 ²⁾	jan–okt 18/ jan–okt 17 ²⁾
Industri	1,7	0,1	3,6	3,8
Bygg	0,2	-2,3	-2,4	-2,2
Tjänster	1,5	1,3	5,9	3,9
Näringslivet totalt	1,1	0,8	4,6	3,2

1) Säsongrensat och kalenderkorrigerat

2) Kalenderkorrigerat

Blandad utveckling inom industrins delbranscher

Industrisektorn uppvisade i oktober en ökning av produktionen jämfört med föregående månad med 1,7 procent i säsongrensade tal. Bland de tyngst vägande delbranscherna noterades såväl upp- som nedgångar. Den största uppgången stod aggregatet kemisk industri och läkemedel för, som ökade med 11,2 procent jämfört med september, följt av maskinindustrin (5,8 procent), stål- och metallverk (5,4 procent) samt motorfordonsindustrin (4,5 procent). Även produktionen inom metallvaruindustrin utvecklades i positiv riktning.

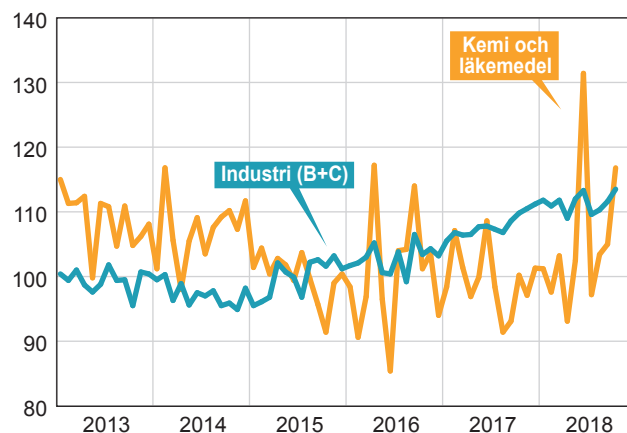
Störst nedgång visade produktionen av insatsvaror för trävaruindustrin som minskade med 4,7 procent, följt av elektronikvaruindustrin, som backade med 0,9 procent på månadsbasis. Även produktionen inom massa- och pappersindustrin samt grafisk industri minskade i oktober.

På årsbasis ökade produktionen inom industrisektorn med 3,6 procent i kalenderkorrigerade tal. De störst viktade viktigaste delbranscherna dominerades dock av nedgångar. I likhet med föregående månad visade grafisk industri störst nedgång och minskade med 13,9 procent, följt av elektronikindustrin samt massa- och pappersindustrin, som båda backade med 7,2 procent. Även produktionen

inom trävaruindustrin, metallvaruindustrin samt stål- och metallverk minskade på årsbasis.

Produktion inom industrin (PVI)

Säsongrensade månadsvärden. Index 2015=100

Anm. 2013–2014 modellskattad utifrån tidigare index.

Bland branscherna som ökade på årsbasis, gick, i likhet med september, aggregatet kemisk industri och läkemedelsindustri starkast, och ökade med 17,8 procent. Även motorfordonsindustrin och maskinindustrin ökade sin produktion på årsbasis (7,9 respektive 7,3 procent).

Sett till den ackumulerade utvecklingen hittills under året, jämfört med samma period föregående år, är siffrorna överlag positiva. I likhet med föregående månad, ökade industrisektorn med 3,8 procent.

Produktion inom industrin

Förändring i procent

	okt 18/ sep 18 ¹⁾	aug–okt 18/ maj–jul 18 ¹⁾	okt 18/ okt 17 ²⁾	jan–okt 18/ jan–okt 17 ²⁾
Trävaruindustri, ej möbler	-4,7	2,9	-6,5	-1,7
Massa och papper	-0,4	-3,7	-7,2	-1,7
Grafisk industri	-0,6	-18,3	-13,9	0,7
Kemisk industri o läkem.	11,2	-1,8	17,8	5,7
Stål- och metallverk	5,4	-4,1	-1,0	0,9
Metallvaruindustri	0,2	-2,5	-1,1	3,1
Elektronikindustri	-0,9	-3,4	-7,2	-7,1
Maskinindustri	5,8	3,7	7,3	7,4
Industri för motorfordon	4,5	0,0	7,9	10,9
Industrin totalt	1,7	0,1	3,6	3,8

1) Säsongrensat och kalenderkorrigerat

2) Kalenderkorrigerat

Den positiva årsutvecklingen drivs framförallt av motorfordonsindustrin, med en produktionsökning på 10,9 procent. Även maskinindustrin samt kemisk industri och läkemedel sticker ut bland de branscherna som bidrar positivt till den ackumulerade årsutvecklingen.

Den positiva utvecklingen hålls framförallt tillbaka av elektronikindustrin, som minskade produktionen med 7,1 procent jämfört med januari–oktober 2017. Även massa- och pappersindustrin samt trävaruindustrin visar en negativ utveckling.

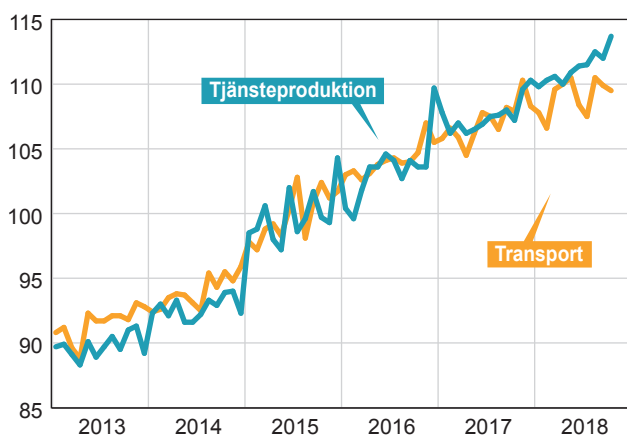
Tjänstesektorn uppåt jämfört med september

Produktionen inom tjänstesektorn ökade i oktober jämfört med föregående månad med 1,5 procent i säsongrensade tal. Bland de högst viktade delbranscherna var det endast

detaljhandeln som minskade (-0,4 procent). Den största uppgången visade fastighetsverksamhet som ökade med 5,0 procent, följt av hotell och restaurang (4,5 procent) och företagstjänster (4,0 procent).

Produktion inom tjänstesektorn (PVI)

Säsongrensade månadsvärden. Index 2015=100

Jämfört med oktober föregående år var produktionen inom tjänstesektorn 5,9 procent högre i kalenderkorrigerade tal. På årsbasis ökade alla större delbranscher förutom motorhandeln, som backade med 3,6 procent. Störst ökning visade information och kommunikation samt företagstjänster, med en uppgång på 15,7 respektive 12,0 procent. Även produktionen inom fastighetsverksamheten sticker ut, med en ökning på 8,0 procent på årsbasis.

Produktion inom tjänstesektorn

Förändring i procent

	okt 18/ sep 18 ¹⁾	aug-okt 18/ maj-jul 18 ¹⁾	okt 18/ okt 17 ²⁾	jan-okt 18/ jan-okt 17 ²⁾
Motorhandel	0,7	-10,8	-3,6	4,5
Partihandel	2,2	0,0	4,5	6,2
Detaljhandel	-0,4	1,1	1,3	2,2
Transp. o magasinering	3,9	0,5	2,5	1,9
Hotell o restaurang	4,5	0,5	4,7	0,9
Informat. o kommunikation	0,9	4,7	15,7	9,7
Fastighetsverksamhet	5,0	1,6	8,0	1,2
Företagstjänster	4,0	2,4	12,0	6,7
Tjänstebranscher totalt	1,5	1,3	5,9	3,9

1) Säsongrensat och kalenderkorrigerat

2) Kalenderkorrigerat

Sett till utvecklingen hittills i år, har produktionen inom tjänstesektorn varit 3,9 procent högre än samma period föregående år. Den positiva utvecklingen återspeglades bland samtliga delbranscher. Starkast utveckling noterades inom delbranschen information och kommunikation, med en ökning på 9,7 procent, följt av företagstjänster och partihandel, som ökade med 6,7 respektive 6,2 procent.

Svag uppgång i byggsektorn på månadsbasis

Byggsektorn noterade en ökad produktion på månadsbasis med 0,2 procent i säsongrensade tal. Jämfört med oktober föregående år minskade produktionen med 2,4 procent. Ackumulerat hittills i år har produktionen inom byggindustrin varit 2,2 procent lägre än motsvarande period 2017.

Industrins ordergång

Senaste uppgift: oktober 2018

Källa: SCB:s ordergång och omsättningsstatistik

Torkel Brinkenfeldt

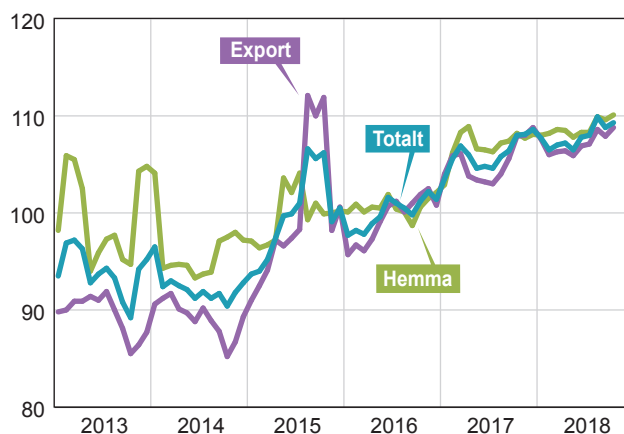
Industrins ordergång ökade i oktober

Industrins totala ordergång ökade med 1,0 procent i oktober 2018 jämfört med september 2018, i säsongrensade tal. Månadsutvecklingen för den totala ordergången var dock splittrad. Exportmarknaden utvecklades positivt, medan utvecklingen på hemmamarknaden var negativ. Jämfört med september minskade ordergången från hemmamarknaden med 0,5 procent. Exportmarknaden däremot ökade med 2,5 procent.

På årsbasis ökade den totala ordergången med 3,1 procent, i kalenderkorrigerade tal och jämfört med oktober 2017. Order från hemmamarknaden ökade med 1,9 procent medan order från exportmarknaden steg med 4,3 procent.

Industrins ordergång

Säsongrensade månadsvärden utjämnade med tremånaders glidande medelvärde. Index 2015=100, fasta priser

Störst nedgång för motorfordonsindustrin på månadsbasis

Jämfört med september var utvecklingen i säsongrensade värden blandad i de olika delbranscherna. Bland huvudgrupperna minskade både insatsvaru- och investeringsvaruindustrin, med 0,7 respektive 1,2 procent. Annan transportmedelsindustri hade den största ökningen av alla delbranscher med en uppgång på 64,6 procent. Det var en återhämtning efter den svaga utvecklingen månaden innan då ordergången i branschen minskade med nästan lika mycket. Annan transportmedelsindustri, som innehåller bland annat fartyg, rälsfordon, motorcyklar och flyg, har ofta stor variation från månad till månad. Motorfordonsindustrin var den delbransch som utvecklades svagast. Ordergången i motorfordonsindustrin minskade i oktober med 5,0 procent, säsongrensat och jämfört med september.

Skiftande utveckling på årsbasis

Även sett till den kalenderkorrigerade årsutvecklingen så var variationen stor mellan de olika delbranscherna. Industrin för elapparatur stod för den största ökningen

med en uppgång på 21,7 procent. Ökningen härrörde främst från exportmarknaden som ökade med 34,6 procent, medan order från kund i Sverige ökade med 4,8 procent. Även annan transportmedelsindustri uppvisade en stark utveckling i oktober och ökade med 19,5 procent jämfört med samma månad i fjol. Inom den grafiska industrin var nedgången störst och orderingen minskade med 14,1 procent.

Industrin för elapparatur står för drygt fyra procent av den totala orderingen, medan annan transportmedelsindustri och grafisk industri är små branscher med sammanlagt mindre än tre procent av den totala orderingen.

Orderingång och omsättning			
Förändring i procent			
	okt 18/ sep 18 ¹⁾	okt 18/ okt 17 ²⁾	jan-okt 18/ jan-okt 17 ²⁾
Orderingång			
Hemmamarknad	-1	2	2
Exportmarknad	3	4	2
Totalt	1	3	3
Omsättning			
Hemmamarknad	2	2	2
Exportmarknad	3	3	4
Totalt	2	3	3

1) Säsongrensat och kalenderkorrigerat

2) Kalenderkorrigerat

Övrig maskinindustri starkast under året

Under perioden januari–oktober i år var den totala orderingen 2,0 procent högre i kalenderkorrigerade tal, jämfört med motsvarande period 2017. Orderingången från exportmarknaden ökade med 2,3 procent, medan hemmamarknaden steg med 1,7 procent. Svagast var utvecklingen för elektronikvaruindustrin där nedgången var 8,6 procent. Den ackumulerade årsutvecklingen var starkast inom maskinindustrin, som ökade med 12,9 procent. Maskinindustrin väger tungt och står för närmare elva procent av den totala orderingen.

Industrins investeringar

Senaste uppgift: oktober 2018

Källa: SCB:s investeringsenkät

Ludmila Lind

Investeringarna förväntas minska inom industrin

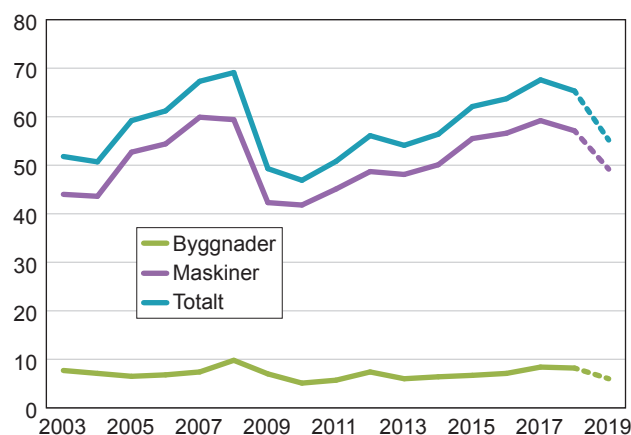
För industriföretagen landar investeringarna 2018 på 71,1 miljarder (i löpande priser) vilket är en minskning med 2 procent. 2019 fortsätter industrins investeringar att minska enligt industriföretagen, prognosen för 2019 är på 59,9 miljarder.

Industriföretagens investeringar för 2018 är 1 miljard (i löpande priser) lägre jämfört med vad de lämnade i SCB:s majenkät. Tillverkningsindustrin sänkte prognosen med cirka 1,1 miljarder medan gruvindustrin ökat prognosen med cirka 66 miljoner. Volymminskningen för industrins investeringar 2018 förväntas bli 3 procent enligt prognosen och investeringarna förväntas att landa på 65,3 mdkr.

Industrins prognostiserade investeringar motsvarar 23 procent av näringslivets totala investeringar enligt oktoberenkäten 2018.

Industrins investeringar

Miljarder kronor. 2008 års priser. Prognos 2018–2019

BYGGMARKNAD

Minskat byggande i december

Enligt Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer för december rapporterar byggföretagen om minskat byggande de senaste tre månaderna, till stor del förklarad av husbyggarnas utveckling. Nettotalet för byggandet placerar sig denna månad en bra bit under medel, vilket även var fallet i november. Konfidensindikatorn för bygg- och anläggningsverksamheten har under året haft en nedåtgående trend och befinner sig nu nära det historiska genomsnittet. I december skedde däremot en marginell ökning av indikatorn men den ligger fortfarande kvar inom ramen för vad som benämns som normalläge.

Orderstockarna har ökat kraftigt i december och företagens bedömning av orderstockarnas storlek är fortsatt starkare än normalt, trots en nedåtgående trend i bedömningen. Andelen företag som rapporterar om brist på arbetskraft har minskat något den senaste månaden, men ses fortfarande som det största hindret för ökat byggande. Trots att arbetskraftsbristen är hög har antalet anställda minskat kraftigt i december, vilket skulle kunna tyda på att det är en annan typ av arbetskraft som efterfrågas än den som minskat.

Förväntningarna på de närmaste tre månaderna är något mer dämpade än normalt. Byggföretagen tror att byggandet kommer att öka en aning medan anbudspriser och antal anställda förväntas vara ungefär oförändrade. Orderstocken väntas däremot öka mer än normalt.

Byggbkostnader

Senaste uppgift: november 2018

Källa: SCB:s faktorprisindex för flerbostadshus

Maskinkostnaderna steg med 0,4 procent

Faktorprisindex för flerbostadshus ökade med 0,1 procent mellan oktober och november 2018. Under motsvarande period ett år tidigare steg faktorprisindex även då med 0,1 procent. Entreprenörernas kostnader, som har en vikt på drygt 82 procent av faktorprisindex, gick också upp med 0,1 procent mellan oktober och november 2018. Byggmaterialekostnaderna ökade med 0,2 procent. Inom byggmaterialgruppen ökade kostnaderna framförallt för VVS-material som steg med 0,7 procent, kostnaderna för trävaror samt järn och stål steg samtidigt med 0,6 procent respektive 0,5 procent. Dessa kostnadsökningar motverkades av lägre kostnader för framförallt elmateriel som sjönk med 0,4 procent.

Maskinkostnaderna steg med 0,4 procent. Entreprenörernas övriga omkostnader höjdes med 0,1 procent medan lönekostnaderna var oförändrade. Kostnaderna inom gruppen transporter, drivmedel och elkraft föll sammanlagt med 0,2 procent, därav sjönk kostnaderna för dieselolja med 0,7 procent. Under den senaste månaden sjönk byggherrekostnaderna med 0,2 procent. Det berodde på minskade räntekostnader.

Faktorprisindex för flerbostadshus

Förändring i procent

	nov 18/okt 18	nov 18/nov 17
Entreprenadkostnader	0,1	3,8
Byggmaterial	0,2	5,2
Löner	0,0	1,6
Maskiner	0,4	1,9
Transporter, drivmedel, elkraft	-0,2	7,2
Omkostnader	0,1	3,4
Byggherrekostnader	-0,2	2,8
Total byggbkostnad	0,1	3,6

Byggbkostnaderna ökade med 3,6 procent på årsbasis

Faktorprisindex för flerbostadshus ökade med 3,6 procent mellan november 2017 och november 2018. Entreprenörernas kostnader höjdes med 3,8 procent, vilket påverkade faktorprisindex uppåt med 3,1 procentenheter. Transporter, drivmedel och elkraft ökade mest, 7,2 procent, bland entreprenörernas kostnader. Inom den gruppen har kostnaderna för dieselolja och elkraft höjts med 16,3 respektive 12,0 procent.

Byggmaterialekostnaderna steg med 5,2 procent. De största ökningarna i byggmaterialgruppen hade målning, trävaror samt järn och stål inklusive armeringsstål som höjdes med 11,3, 8,6 respektive 8,3 procent. Kostnaderna inom övriga byggmaterialgrupper ökade också om än i mindre omfattning. Kostnaderna för entreprenörens övriga grupper såsom maskiner, löner och omkostnader steg med mellan 1,6 och 3,4 procent. Byggherrekostnaderna gick upp med 2,8 procent på årsbasis.

HANDEL OCH KONSUMTION

Enligt nationalräkenskaperna minskade hushållens konsumtion tredje kvartalet, vilket var den svagaste utvecklingen för ett enskilt kvartal sedan fjärde kvartalet 2008. Till följd av införandet av bonus malus vid halvårsskiftet minskade inköpen av bilar mycket kraftigt under kvartalet, och stod för nästan hela nedgången i den totala hushållskonsumtionen. Den månadsvisa konsumtionsindikatorn visar dock inte på någon omedelbar återhämtning i början av fjärde kvartalet då konsumtionen minskade i oktober.

Nyregistreringen av personbilar ökade däremot i november och jämfört med månaden innan. Det var andra månaden i följd med en positiv utveckling, men ökningarna sker från en låg nivå. Det visas inte minst i den årsvisa tillväxttakten som noterade en nedgång på drygt 20 procent jämfört med november i fjol.

Även detaljhandelns försäljning ökade i november och utvecklingen var positiv inom både dagligvaruhandeln och sällanköpshandeln.

Detaljhandel

Senaste uppgift: november 2018

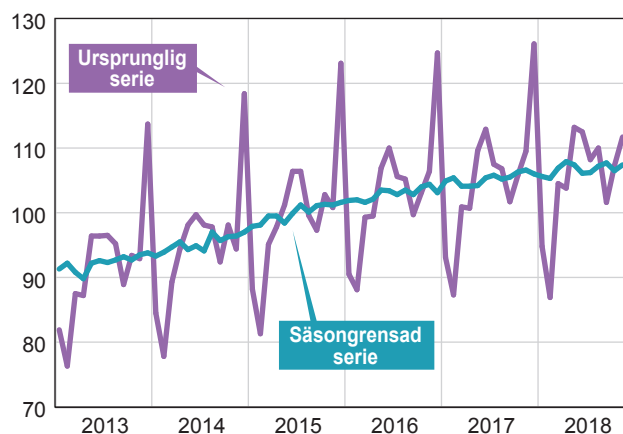
Källa: SCB:s detaljhandelsindex

Försäljningen ökade i november

Försäljningen i detaljhandeln ökade i säsongrensade tal med 0,8 procent i november jämfört med i oktober. Detaljhandeln delas upp i dagligvaruhandeln, som främst utgörs av handel med livsmedel och sällanköpshandeln där specialiserad butikshandel såsom handel med kläder, sportartiklar och byggvaror återfinns. I november noterade både dagligvaruhandeln och sällanköpshandeln öknings jämfört med månaden innan. Inom dagligvaruhandeln steg försäljningsvolymen med 0,7 procent och inom sällanköpshandeln med 1,0 procent jämfört med månaden innan.

Total försäljningsvolym inom detaljhandeln

Index 2015=100

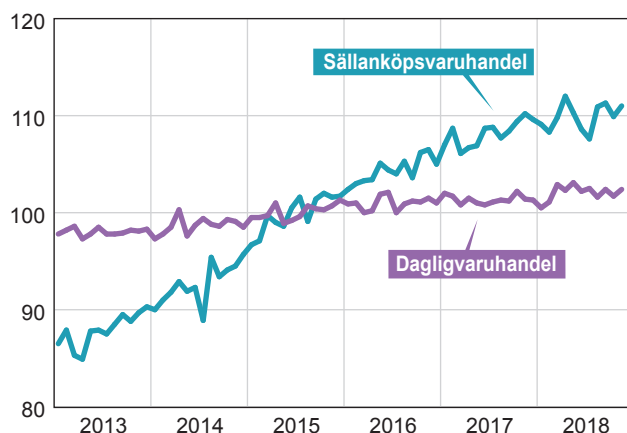

Kraftigt ökad försäljning för optikerna

Jämfört med i november förra året ökade den kalenderkorrigerade försäljningsvolymen i detaljhandeln med 1,1

procent. Både dagligvaruhandeln och sällanköpshandeln ökade sin försäljning jämfört med motsvarande månad förra året. Inom dagligvaruhandeln steg den med 1,0 procent medan sällanköpshandeln ökade med 1,2 procent.

Försäljningsvolym inom detaljhandeln
Säsongrensade månadsdata. Index 2015=100

November har blivit en viktig månad för sällanköpshandeln, då Black Friday blivit ett stort shoppingfenomen på senare år. Den bransch som uppvisade störst försäljningsökning jämfört med november i fjol var optikerna, vars försäljning ökade med hela 26 procent. Det gick även bra för elektronikhandeln samt bok- och pappershandeln. Handeln med möbler, sportartiklar samt byggvaror uppvisade mindre ökning. Det var också en rad branscher som minskade försäljningsvolymen jämfört med i fjol. Skohandeln, som länge kämpat med sviktande försäljningssiffror, noterade en nedgång på 17 procent. Även guldsmedshandeln, leksakshandeln samt handeln med heminredning redovisade minskningar på 5 procent eller mer. Inom sällanköpshandelns största delbransch, klädhandeln, sjönk försäljningen svagt jämfört med november i fjol.

Detaljhandel

Försäljningsvolym inom detaljhandeln. Kalenderkorrigerad volymförändring i procent jämfört med motsvarande period föregående år

	nov 2018	jan-nov 2018
Dagligvaruhandel exkl. systembolaget	1,0	0,8
därav:		
Detaljhandel, mest livsmedel	-0,1	0,6
Specialiserad detaljhandel med livsmedel, drycker o tobak exkl. systembolaget	15,7	2,7
Sällanköpsvaruhandel	1,2	1,7
därav:		
Klädhandel	-1,6	-0,6
Skohandel	-16,8	-7,6
Möbelhandel	2,0	0,4
Elektronikhandel	12,5	11,1
Järn- och bygghandel	1,6	3,1
Bokhandel	6,1	4,4
Guldsmedshandel	-7,9	-7,8
Sport- o fritidshandel	1,4	3,9
Leksakshandel	-5,8	2,1
Postorderhandel	-13,3	-7,9
Totalt detaljhandel	1,1	1,4

Beskedlig ökning hittills i år

Hittills i år, januari till november, har försäljningen ökat med 1,4 procent jämfört med motsvarande period förra året. Bakom uppgången står ökningarna inom både dagligvaruhandeln och sällanköpshandeln, som har ökat med 0,8 respektive 1,7 procent. Elektronikhandeln är den delbransch som har ökat försäljningsvolymen mest hittills i år. Andra branscher som har noterat hyggliga ökningstal är optikerna, sporthandeln samt bokhandeln. Flera branscher uppvisar lägre försäljningsvolym än förra året, där guldsmedshandeln och skohandeln haft det tyngst.

Hushållens konsumtion

Senaste uppgift: oktober 2018

Källa: Hushållens konsumtionsindikator

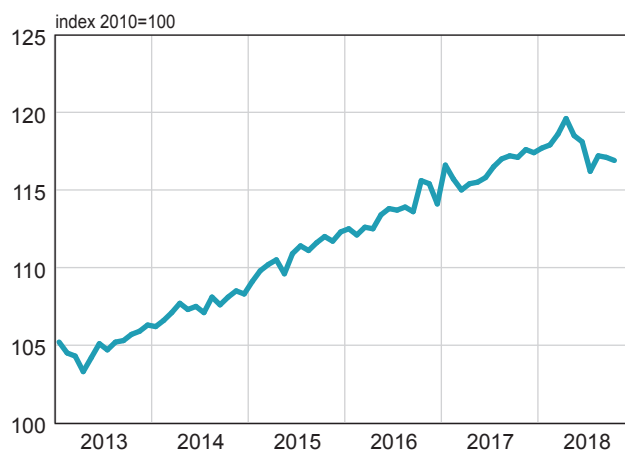
Anton Hammarstedt

Minskad hushållskonsumtion i oktober

Hushållens konsumtion minskade med 0,3 procent i oktober, jämfört med samma månad föregående år, i kalenderkorrigerade siffror och fasta priser. Nedgången innebär att årsutvecklingen har varit negativ tre av de fyra senaste månaderna. I juli minskade hushållskonsumtionen med 0,4 procent enligt reviderade uppgifter och i september var nedgången 0,1 procent. Hushållens konsumtion har ökat i en stabil takt de senaste åren och de senaste fyra månaderna är något av en anomali: tredje kvartalet 2018 uppvisar den svagaste konsumtionsutvecklingen sedan 2010 och nedgången på 0,3 procent i oktober är den näst svagaste utvecklingen sedan 2010 efter utvecklingen i juli.

Hushållens konsumtionsindikator

Säsongrensade månadsdata

Det bör dock hållas i åtanke att detta avser utvecklingstal. Nivån på konsumtionen är betydligt högre hittills under andra halvåret 2018 än vad den var under motsvarande period 2010. Den okorrigerade hushållskonsumtionen i fasta priser har dock inte sjunkit. Den utveckling som beskrivs ovan är kalenderkorrigerad, alltså korrigerad för att olika mätperioder har olika mängd arbetsdagar och helgdagar. Den säsongrensade utvecklingen jämfört med föregående månad visar en nedgång på 0,2 procent i oktober.

Övriga varor och tjänster drar ner resultatet

De utgiftsposter som har bidragit mest till hushållskonsumtionens utveckling är övriga varor och tjänster, som bidrar med -0,21 procentenheter till utvecklingen i fasta priser, medan restauranger, caféer och övernattningsservice samt post- och telekommunikationer bidrar med 0,25 respektive 0,26 procentenheter. Övriga varor och tjänster var även den utgiftspost som uppvisade störst absoluta utvecklingstal med en kalenderkorrigerad minskning på 10,5 procent jämfört med motsvarande period föregående år.

Hushållskonsumtion

Hushållens konsumtionsutgifter. Kalenderkorrigerad volymförändring i procent jämfört med motsvarande period föregående år

	okt 2018	jan-okt 2018
Detaljhandel, mest livsmedel	-0,1	1,3
Beklädnadshandel	-1,5	-1,3
Bostad, elektricitet, gas och uppvärmning	0,1	0,9
Möbler, inredning m.m.	0,9	1,2
Transporter och detaljhandel med och service av motorfordon	-2,9	2,5
Post- och telekommunikation	7,8	4,7
Rekreation och kultur	-2,0	2,2
Hotell och restaurang	3,7	0,2
Övriga varor och tjänster	-10,5	-2,9
Hushållens konsumtionsutgifter (exklusive utlandsposter)	-0,3	1,4

I "övriga varor och tjänster" ingår sådant som inte rymms inom övriga utgiftsposter. Vad gäller varor rör det sig om bland annat sjukvårdsprodukter, guldsmidsvaror, ur och parfym. På tjänstesidan ingår exempelvis begravingar, kroppsvård och fastighetstjänster.

Personbilar och lastbilar

Senaste uppgift: november 2018

Källa: Trafikanalys och SCB:s fordonsstatistik

Färre nyregistrerade bilar jämfört med i fjol

Den svaga utvecklingen av nyregistrerade personbilar sedan införandet av skattesystemet *bonus malus* höll även i sig i november. I faktiska tal registrerades 26 357 nya personbilar och jämfört med samma månad i fjol var det en minskning med 20,6 procent. Av dessa nyregistreringar var det knappt 12 procent som definierades som så kallade klimatbonusbilar, det vill säga miljöanpassade bilar med låga eller inga utsläpp som premieras med en bonus.

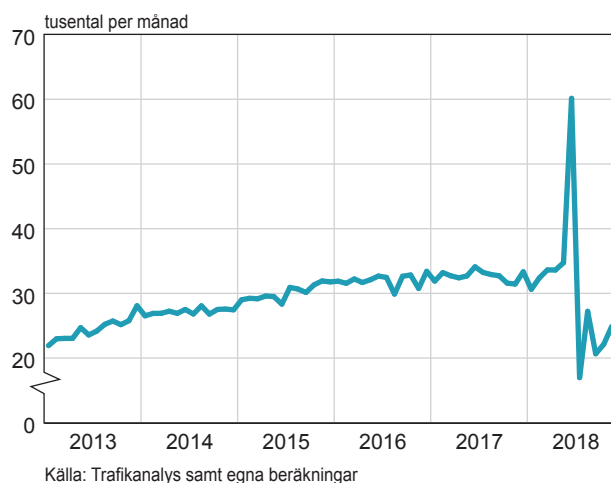
Malus, den förhöjda fordonsskatten på diesel- och bensinbilar under de tre första åren, har i hög grad påverkat nyregistreringen av dieselbilar som minskat kraftigt sedan halvårsskiftet. I november uppgick nedgången till 37 procent jämfört med samma månad föregående år. Detta har följaktligen varit en stor bidragande faktor till den svaga utvecklingen av nyregistrerade personbilar de fem senaste månaderna.

Fordonskatten har även satt spår i den ackumulerade årsutvecklingen som sedan juli uppvisat en successiv nedgång. Hittills i år, perioden januari till november 2018, har

342 121 personbilar nyregistrerats vilket är en minskning med 4,3 procent jämfört med samma period föregående år.

Nyregistrerade personbilar

Säsongrensade månadsdata

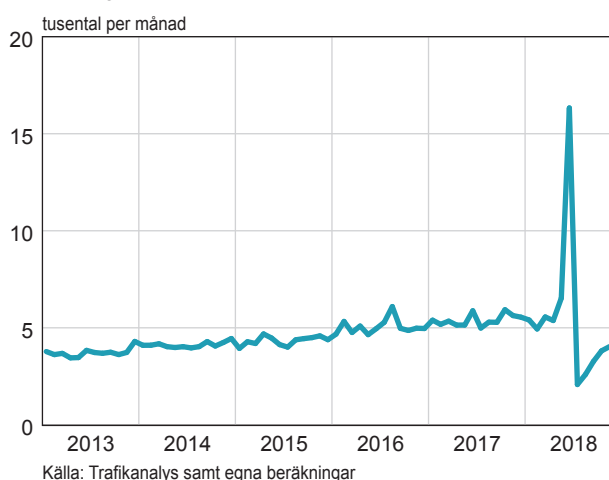
Den månadsvisa utvecklingen har däremot vänt upp och i november var antalet nyregistrerade personbilar 12,6 procent högre, säsongrensat och jämfört med månaden innan. Det var andra månaden i följd som utvecklingen på månadsbasis var positiv och personbilsregistreringen har därmed återhämtat sig något efter den kraftiga nedgången vid skatteinförandet.

Ökade lastbilsregistreringar på månadsbasis

Det nya skattesystemet omfattar även nyregistreringen av lätta lastbilar och i likhet med personbilarna har antalet lastbilsregistreringar legat på en låg nivå sedan juli i år. Den säsongrensade månadsvisa utvecklingen har dock uppvisat relativt stora ökning sedan augusti och bidragit till en viss återhämtning efter det kraftiga fallet i juli. I november fortsatte antalet nyregistrerade lastbilar att öka, men i en något lägre takt än tidigare, och steg med 5,8 procent säsongrensat och jämfört med oktober.

Nyregistrerade lastbilar

Säsongrensade månadsdata

Mätt i årstakt fortsätter dock lastbilsregistreringarna att minska. I november uppgick det faktiska antalet lastbilsregistreringar till 4 201, vilket var en minskning med

28,7 procent jämfört med samma månad i fjol. Hittills i år, det vill säga januari till november, har nyregistreringarna däremot ökat med 4,5 procent jämfört med samma period föregående år. Den positiva ackumulerade årsutvecklingen härrör främst från andra kvartalet i år, i synnerhet från juni, då lastbilsregistreringarna ökade mycket kraftigt.

UTRIKESHANDEL

Nationalräkenskaperna för det tredje kvartalet visade att den svenska exporten ökade svagt för andra kvartalet i rad och steg med 0,3 procent, säsongrensad och jämfört med kvartalet innan. Bakom uppgången stod tjänsteexporten som steg med 2,0 procent. Efter en förhållandevis kraftig ökning under andra kvartalet vände dock varuexporten nedåt och sjönk med 0,5 procent under tredje kvartalet. En minskad import ledde dock till att utrikeshandeln lämnade ett positivt bidrag till BNP-utvecklingen. Under tredje kvartalet vände varuimporten ned och minskade med 1,2 procent medan tjänsteimporten steg med 0,9 procent efter tre kvartal i rad med nedgångar.

SCB:s utrikeshandelsstatistik visar att värdet för varuexporten har utvecklats svagare än varuimporten mellan januari och oktober i år. Varuexporten är 11 procent högre än samma period i fjol medan varuimporten är 13 procent högre än under motsvarande period föregående år. För oktober redovisades ett handelsunderskott då varuimporten översteg varuexporten med 8,4 miljarder.

Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer visar dock positiva tecken för exporten. I den senaste barometern var företagens omdömen om exportorderstockens storlek fortsatt positiva och i paritet med den mycket höga noteringen i november. Exportchefsindex, som publicerades i mitten på november, backade dock för andra kvartalet i rad men stämningssläget är fortsatt bättre än normalt.

Varuexport, varuområden

Varuområde	Värde mkr 2018 jan-sep	Värde mkr 2017 jan-sep	Andel %	Förändr 18/17 %
Skogsvaror	108 345	99 001	10,2	9
- Trävaror	23 161	21 297	2,2	9
- Papper	62 223	58 269	5,9	7
Mineralvaror	108 916	101 634	10,3	7
- Järnmalm	14 847	14 544	1,4	2
- Järn och stål	49 527	45 019	4,7	10
Kemivaror	135 496	129 236	12,8	5
- Läkemedel	58 845	55 951	5,6	5
Energivaror	84 841	64 822	8,0	31
Verkstadsvaror	479 134	431 515	45,3	11
- Maskiner	157 489	144 111	14,9	9
- Elektrovaror	108 469	101 567	10,3	7
- Vägfordon	155 027	131 187	14,7	18
Övriga varor	140 809	131 156	13,3	7
- Livsmedel	68 325	61 766	6,5	11
Totalt	1 057 542	957 364	100,0	10

Varuimport, varuområden

Varuområde	Värde mkr 2018 jan-sep	Värde mkr 2017 jan-sep	Andel %	Förändr 18/17 %
Skogsvaror	31 878	27 402	3,0	16
Mineralvaror	87 870	74 907	8,1	17
- Järn och stål	41 956	34 316	3,9	22
Kemivaror	130 413	118 239	12,1	10
- Läkemedel	30 368	28 293	2,8	7
Energivaror	127 557	95 810	11,8	33
- Råolja	66 780	47 388	6,2	41
- Oljeprodukter	47 507	38 705	4,4	23
Verkstadsvaror	464 858	423 294	43,0	10
- Maskiner	112 595	100 158	10,4	12
- Elektrovaror	159 063	140 458	14,7	13
- Vägfordon	125 175	118 890	11,6	5
- Instrument, optiska varor	25 216	23 591	2,3	7
Övriga varor	237 906	223 054	22,0	7
- Livsmedel	116 509	107 147	10,8	9
Totalt	1 080 483	962 704	100,0	12

Handelsnetto

Senaste uppgift: oktober 2018

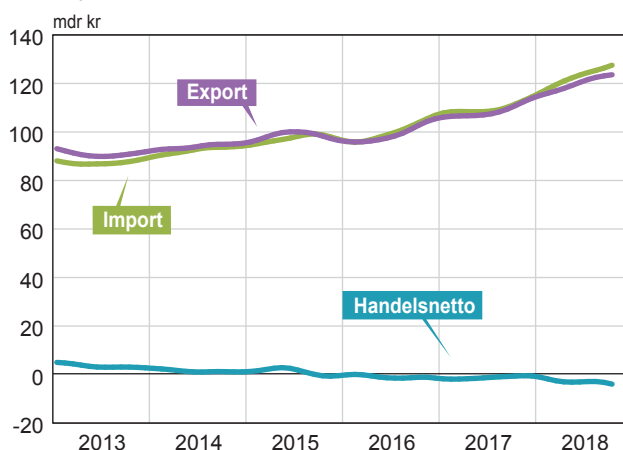
Källa: SCB:s utrikeshandelsstatistik

Handelsnettot -8,4 miljarder kronor i oktober

Utrikeshandeln med varor gav ett underskott på 8,4 miljarder kronor under oktober 2018 enligt preliminära beräkningar. För oktober 2017 var det ett underskott på 1,5 miljarder kronor.

Export och import av varor samt handelsnetto

Säsongrensade månadsvärden i löpande priser. Trend. Miljarder kronor

Varuexportens värde under oktober uppgick till 135,2 miljarder kronor och varuimporten till 143,6 miljarder. Varuexporten har därmed ökat i värde med 16 procent, medan varuimporten har ökat i värde med 22 procent jämfört med oktober 2017. Varuhandeln med länder utanför EU gav ett överskott på 10,0 miljarder kronor medan EU-handeln gav ett underskott på 18,4 miljarder.

Antalet vardagar i oktober 2018 var en mer jämfört med oktober 2017. Rensat för säsongspåverkan visar handelsnettot ett underskott på 3,9 miljarder kronor för oktober, och ett underskott på 3,2 miljarder kronor för september.

Tjänstesektorn i ett branschperspektiv

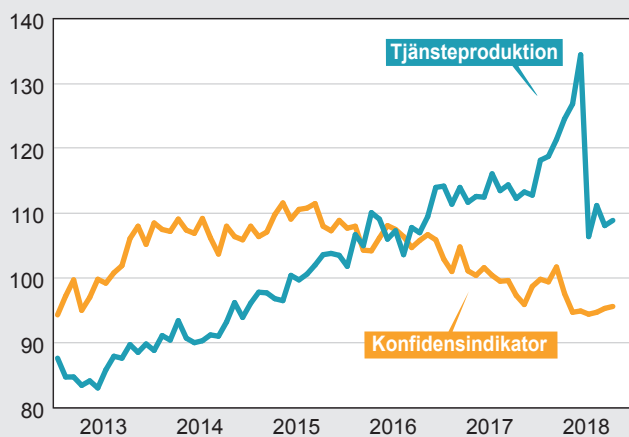
I månadens fokusartikel beskrivs konjunkturläget för fem branscher inom den privata tjänstesektorn. För samtliga branscher har tjänsteproduktionen ökat i en stadig takt under 2010-talet. På sistone har dock utvecklingen dämpats och det visas även i branschernas konfidensindikatorer. Trenden för de senaste tre åren har varit nedåtgående i så gott som alla branscher och indikatorerna har sakta rört sig allt närmare det historiska genomsnittet som indikerar ett normalstarkt läge.

Motorhandel

I samband med att personbilsförsäljningen i Sverige började stiga vände tjänsteproduktionen inom motorhandeln upp och från mitten av 2013 och fram till 2017 ökade produktionen stabilt. Förra året låg tjänsteproduktionen på i stort sett samma nivå, men ökade åter i början av 2018 och då i en betydligt högre takt än tidigare. Rekylen upp första halvåret i år kan kopplas samman med handeln av bilar som ökade kraftigt under framförallt andra kvartalet innan det nya miljöskattesystemet bonus malus började gälla 1 juli. Efter skattens införande har bilförsäljningen minskat kraftigt och i oktober låg produktionen på en lägre nivå än de senaste två åren.

Motorhandel

Tjänsteproduktion, säsongrensad. Index 2015=100
Konfidensindikator, säsongrensad. Medelvärde=100

Källa: SCB och Konjunkturinstitutet

Konfidensindikatorn (från Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer) för motorfordonshandeln speglar ganska väl utvecklingen i branschen. Stämningensläget i branschen förbättrades relativt snabbt sommaren 2012 och fortsatte att stärkas fram till början av 2014 då uppgången planade ut på en nivå klart över det historiska genomsnittet (som motsvaras av indexvärde 100). Trots fortsatt stigande tjänsteproduktion började dock konfidensindikatorn att falla tillbaka under hösten 2015 och stämningensläget fortsatte att försämrats fram till årsskiftet 2017/2018 i takt med att produktionen dämpades. Med undantag för en tillfällig

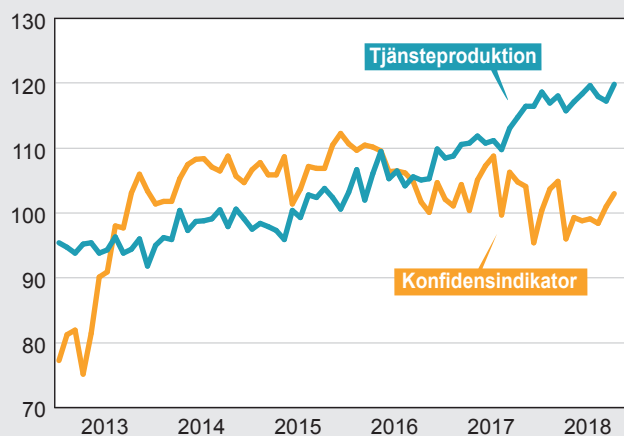
uppgång i början av året har branschens konfidensindikator hittills i år legat under det historiska genomsnittet.

Partihandel

Tjänsteproduktionen inom partihandeln, som innefattar handel av varor som säljs i större partier och ofta mellan grossister, ökade i långsam takt mellan åren 2010 och 2015. Under 2016 stegrades tillväxttakten och produktionen ökade med i genomsnitt 0,8 procent på månadsbasis. Det senaste året har utvecklingen dämpats och hittills i år har produktionen i genomsnitt växt med 0,3 procent per månad. Det är till och med en något lägre ökningstakt än genomsnittet sedan 2010 på 0,4 procent.

Partihandel

Tjänsteproduktion, säsongrensad. Index 2015=100
Konfidensindikator, säsongrensad. Medelvärde=100

Källa: SCB och Konjunkturinstitutet

Konfidensindikatorn för partihandeln steg markant från början av 2013 och ett halvår framåt och stämningen i branschen stärktes från ett mycket svagt läge till bättre än normalt. Sedan hösten 2015 har stämningensläget dämpats men stora upp- och nedgångar har gjort det svårt att urskilja någon tydlig trend för de senaste två åren. Indikatorn har dock under stora delar av denna period legat över det historiska genomsnittet, vilket också var fallet för noteringarna i september och oktober i år.

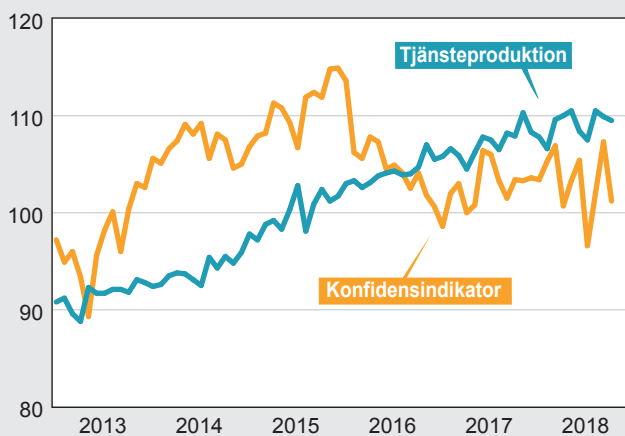
Detaljhandel

Hushållens konsumtion har varit en viktig drivkraft bakom de senaste årens BNP-tillväxt. Det speglas även i tjänsteproduktionen inom detaljhandeln som har ökat stadigt sedan 2010. De senaste två åren har dock produktionsökningen mattats av och den månadsvisa tillväxten i år ligger på drygt 0,1 procent. Det kan jämföras med den genomsnittliga tillväxttakten under 2015 och 2016 som uppgick till 0,5 respektive 0,3 procent per månad.

I FOKUS

Detaljhandel

Tjänsteproduktion, säsongrensad. Index 2015=100
Konfidensindikator, säsongrensad. Medelvärde=100

Källa: SCB och Konjunkturinstitutet

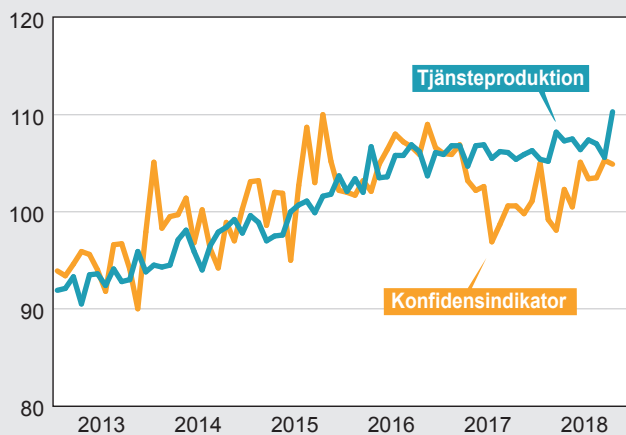
Avmattningen i produktionen speglas även i detaljhandelns konfidensindikator. I december 2015 var stämningssläget i branschen mycket starkt men försvagades till ett mer normalt läge året efter. Sedan början av 2017, i takt med att tillväxten inom tjänsteproduktionen har mattats av, har konfidensindikatorn pendlat upp och ned kring 100.

Hotell och restaurang

Tjänsteproduktionen inom hotell- och restaurangbranschen ökade i en stabil takt från 2010 och fram till mitten av 2016. Sedan dess har utvecklingen dämpats och produktionen har i stort sett legat på samma nivå. I oktober i år tog produktionen dock ett rejält kliv uppåt och ökade med 4,5 procent, säsongrensat och jämfört med september. Det var den högsta ökningstakten på månadsbasis sedan april 2016.

Hotell och restaurang

Tjänsteproduktion, säsongrensad. Index 2015=100
Konfidensindikator, säsongrensad. Medelvärde=100

Källa: SCB och Konjunkturinstitutet

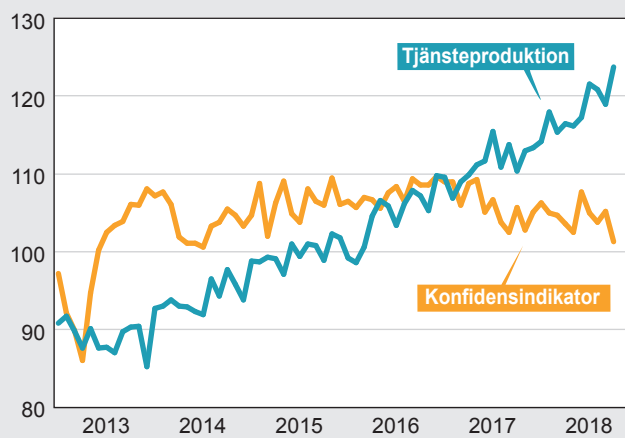
I motsats till tjänsteproduktionens utveckling så varierar konfidensindikatorn en del från månad till månad. Under perioden 2013 till 2016 var trenden dock uppåtgående och stämningssläget inom branschen förbättrades gradvis till ett läge klart starkare än normalt. Inledningen på 2018 började svagt men stämningssläget har förbättrats allt eftersom att året gått och de senaste månaderna har stämningssläget varit bättre än normalt.

Företagstjänster

Tjänster används i allt högre grad som insatser i både industrin och tjänstesektorns produktion. Det visar inte minst den goda utvecklingen för branschen företagstjänster som, med undantag för en avmattning under 2013, har ökat i en snabb takt under 2010-talet. Den säsongrensade produktionen har växt med i snitt 0,5 procent per månad sedan januari 2010. Hittills i år har produktionsökningarna inom branschen stegrats och den genomsnittliga månadsvisa tillväxttakten är mer än dubbelt så stor som under förra året.

Företagstjänster

Tjänsteproduktion, säsongrensad. Index 2015=100
Konfidensindikator, säsongrensad. Medelvärde=100

Källa: SCB och Konjunkturinstitutet

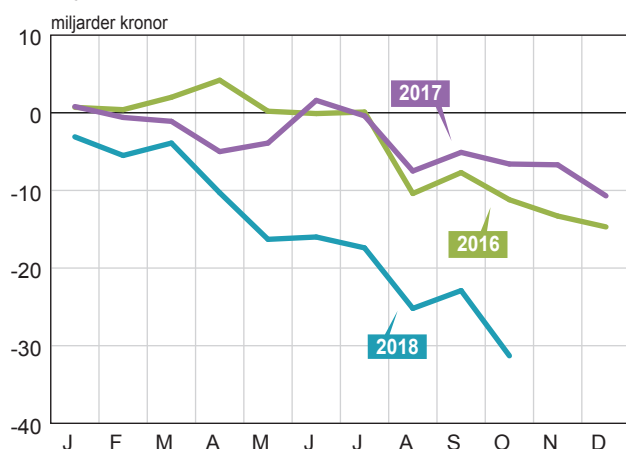
Det finns ingen konfidensindikator som exakt motsvarar SCB:s publicerade statistik, men Konjunkturinstitutet publicerar dock en konfidensindikator för branschen konsulttjänster som är en del av aggregatet företagstjänster i SCB:s statistik. Konfidensindikatorn för denna bransch visar att stämningssläget varit starkare än normalt under de senaste åren men att trenden pekar svagt nedåt sedan våren 2017. Oktobernoteringen låg strax över 100 och läget kan fortsatt betraktas som normalt.

För augusti var motsvarande värde ett underskott på 2,9 miljarder kronor.

Sveriges handelsnetto

Akkumulerade månadsvärden från årets början.

Miljarder kronor. Löpande priser

Hittills under året har värdet för varuexporten ökat med 11 procent, medan varuimporten har ökat med 13 procent jämfört med motsvarande period för ett år sedan. Varuexportvärdet under denna period uppgick till 1 192,8 miljarder kronor och varuimportvärdet till 1 224,1 miljarder. Handelsnettot för januari–oktober 2018 gav därmed ett underskott på 31,3 miljarder kronor. För motsvarande period för ett år sedan noterades ett underskott på 6,6 miljarder kronor.

PRISER

Konsumentpriser

Senaste uppgift: november 2018

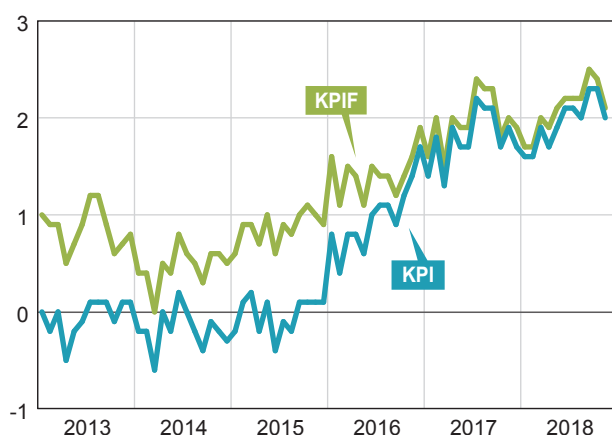
Källa: SCB:s konsumentprisindex

Inflationstakten sjönk i november

Inflationstakten enligt KPIF var 2,1 procent i november 2018 (2,4 procent i oktober). KPIF sjönk med 0,1 procent från oktober till november. Inflationstakten enligt måttet KPI var 2,0 procent i november (2,3 procent i oktober).

Inflationstakten

Procentuell förändring jämfört med motsvarande månad föregående år

Lägre priser på drivmedel och flygresor

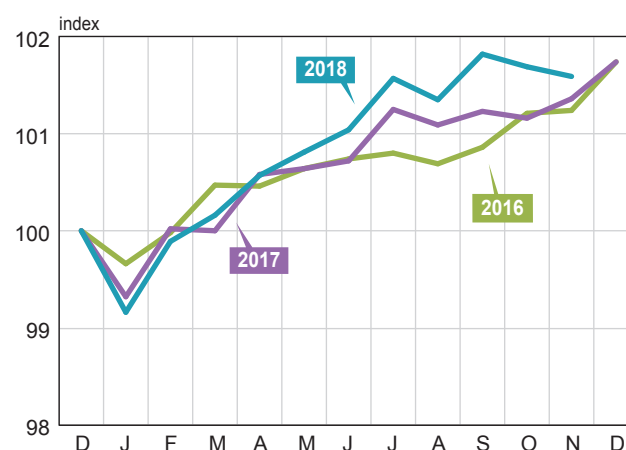
Konsumentprisindex (KPI) sjönk med 0,1 procent från oktober till november 2018. Under motsvarande period 2017 steg KPI med 0,2 procent.

Till månadsförändringen bidrog framför allt lägre priser på drivmedel (−4,4 procent), utrikes flygresor (−14,2 procent) och paketresor (−5,6 procent), som påverkade KPI nedåt med 0,1 procentenhet vardera.

Nedgången motverkades av högre priser på el (2,9 procent) och kläder (1,9 procent) som bidrog uppåt med 0,1 procentenhet vardera.

Konsumentprisernas utveckling

December föregående år=100

Stigande elpriser under året

Inflationstakten enligt KPI, det vill säga förändringen i KPI under de senaste 12 månaderna, var 2,0 procent i november 2018, vilket är en nedgång sedan oktober då den var 2,3 procent.

Konsumentprisernas förändring

November 2018	Förändring från		Bidrag till förändring sedan nov 2017 ¹⁾
	Föregående månad	nov 2017	
Livsmedel och alkoholfria drycker	−0,1	2,2	0,3
Alkoholhaltiga drycker och tobak	0,0	1,6	0,1
Kläder och skor	1,7	0,0	0,0
Boende	0,7	4,3	1,0
Inventarier och hushållsvaror	−0,4	1,2	0,1
Hälsö- och sjukvård	−0,6	−1,7	−0,1
Transport	−1,4	2,3	0,3
Post och telekommunikationer	−1,1	−5,7	−0,2
Rekreation och kultur	−0,7	1,0	0,1
Utbildning	0,3	3,5	0,0
Restauranger och logi	0,5	3,2	0,2
Div varor och tjänster	−0,1	1,6	0,1
KPI totalt	−0,1	2,0	2,0

1) Procentenheter

Högre boendekostnader (4,3 procent) bidrog med 1,0 procentenhet till inflationstakten i november. Därav bidrog högre priser på el (15,3 procent) med 0,7 procentenhet och högre priser för nyttjande av egna hem (2,4 procent) med 0,2 procentenhet. Prishöjningar på livsmedel (2,4 procent) bidrog med ytterligare 0,3 procentenhet. Högre

priser för drift av fordon (2,8 procent) och för restaurangbesök (2,9 procent) bidrog även till uppgången, med 0,2 procentenheter vardera.

Uppgången motverkas av lägre priser på post och telekommunikationer (-5,7 procent), som påverkar inflations-takten nedåt med 0,2 procentenheter. KPI för november 2018 var 330,40 (1980=100).

Lägre inflation exklusive energi

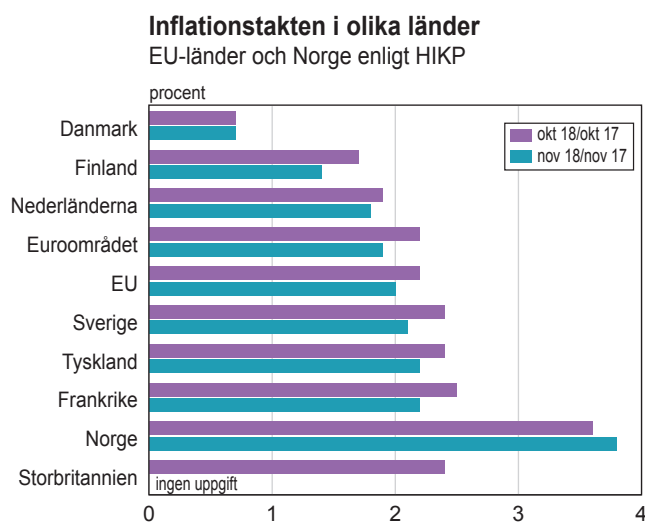
KPIF (KPI med fast ränta) visar samma prisutveckling som KPI, men utan de direkta effekterna av en ändrad penningpolitik. KPIF är Riksbankens målvariabel för inflationsmålet. Inflationstakten enligt KPIF var 2,1 procent i november.

KPIF exklusive energi (KPIF-XE) och KPIF med konstant skatt (KPIF-KS) är två andra mått på inflation som beräknas av SCB på uppdrag av Riksbanken. I KPIF-XE exkluderas energivaror från KPIF och i KPIF-KS konstanthålls de skatter och subventioner som är kopplade till produkterna i KPIF.

Inflationstakten enligt dessa båda mått var 1,4 respektive 2,1 procent i november, vilket var 0,1 procent respektive 0,3 procentenheter lägre än månaden innan.

Lägre inflationstakt i EU-länderna

SCB beräknar även HIKP (harmoniserat index för konsumentpriser), vilket görs av samtliga EU-länder. Måttet har en något mindre täckning jämfört med KPI och KPIF, främst på grund av att delar av hushållens boendekostnader utelämnas. Inflationstakten enligt HIKP var för Sveriges del 2,1 procent i november, vilket var en nedgång från 2,4 procent i oktober.

Inom EU som helhet sjönk inflationstakten enligt sammanvägda HIKP från 2,2 procent i oktober till 2,0 procent i november. I euroområdet låg inflationen på 1,9 procent i november, vilket också var en nedgång jämfört med föregående månad då den låg på 2,2 procent. Sverige ligger därmed strax över snittet för både EU och euroområdet. De större ekonomierna visade också upp en lägre inflation i november. I Tyskland var inflationstakten 2,2 procent i november vilket var lägre än förra månaden då inflationen låg på 2,4 procent. Även i Frankrike låg inflationen på 2,2 procent i november, en nedgång från 2,5 procent.

Priserna i producent-, export- och importleden

Senaste uppgift: november 2018

Källa: SCB:s producentprisindex

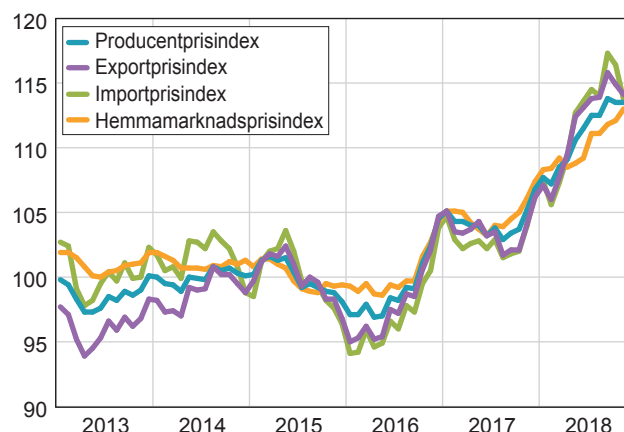
Lägre oljepriser sänker importpriserna

Producentprisindex var oförändrat mellan oktober och november 2018. Under samma period sjönk priserna på både import- och exportmarknaden med 2,3 respektive 0,7 procent. På hemmamarknaden steg priserna med 0,8 procent. Priserna för inhemsk tillgång, det vill säga producentpriserna på hemmamarknaden tillsammans med importpriserna, sjönk med 0,9 procent från oktober till november.

Utvecklingen den senaste månaden

På importmarknaden bidrog framförallt lägre priser på råolja, som sjönk med 16 procent, till nedgången. Detta är den största månatliga nedgången för råoljepriserna sedan december 2014. Högre priser på elektricitet motverkade nedgången på både import- och exportmarknaden. På hemmamarknaden bidrog framförallt en säsongsnormal uppgång i fjärrvärmepreiserna samt högre priser på elektricitet.

Prisindex i producent- och importled
Index 2015=100

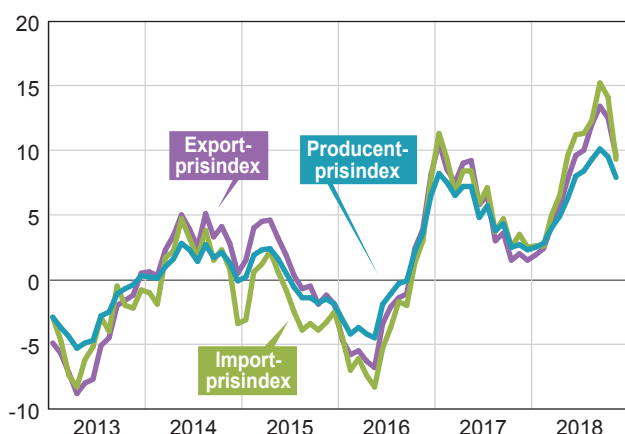

Utvecklingen det senaste året

Producentprisindex, det vill säga producentpriserna på hemmamarknaden tillsammans med exportpriserna, har under det senaste året stigit med 7,9 procent. På export- och importmarknaden har priserna ökat med 9,6 respektive 9,3 procent under motsvarande period. Årstakten på hemmamarknaden var 6,5 procent i november.

Export-, import- och producentprisindex

Procentuell förändring jämfört med motsvarande månad föregående år

Växelkursförändringar från oktober till november

En förstärkning eller försvagning av kronan tenderar att sänka respektive höja export- och importpriserna i svenska kronor. Enligt Tullverkets omräkningskurser för valutor försvagades den svenska kronan mot amerikanska dollarn med 2,1 procent samt mot euron och den danska kronan med 0,3 procent. Kronan stärktes mot den norska kronan med 0,3 procent och mot det brittiska pundet med 0,2 procent.

ARBETSMARKNAD

Sysselsättning och arbetslöshet

Senaste uppgift: november 2018

Källa: SCB:s arbetskraftsundersökningar

Li Stoorhöök

Arbetskraften

Antalet personer i arbetskraften i åldern 15–74 år uppgick till 5 453 000 i november 2018, icke säsongrensade. Det är en ökning med 110 000 jämfört med november 2017. Antalet män i arbetskraften ökade med 41 000 till 2 858 000 och antalet kvinnor ökade med 69 000 till 2 595 000. Det relativa arbetskraftstalet ökade med 1,0 procentenheter till 72,9 procent. För kvinnor ökade det med 1,4 procentenheter till 70,6 procent och för män uppgick det till 75,1 procent.

Säsongrensade och utjämnade data visar också på en fortsatt ökning av antalet och andelen personer i arbetskraften, jämfört med närliggande månader. Antalet personer i arbetskraften uppgick i november 2018 till 5 494 000, vilket motsvarar 73,5 procent av befolkningen.

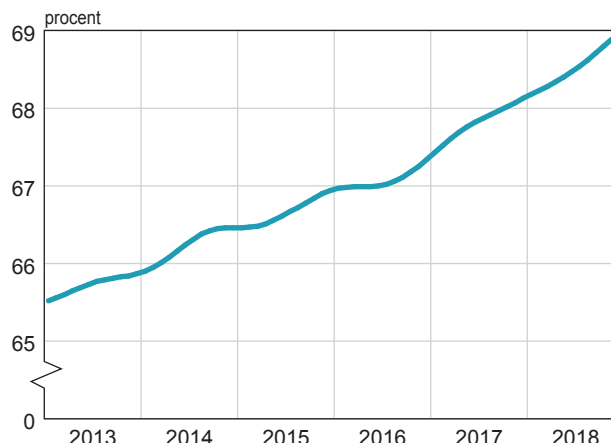
Sysselsättningsgraden ökar

I november 2018 var antalet sysselsatta i åldern 15–74 år 5 154 000, icke säsongrensade. Det är en ökning med 119 000 jämfört med november 2017. Antalet sysselsatta män ökade med 52 000 till 2 701 000, och antalet sysselsatta kvinnor ökade med 66 000 till 2 453 000. Sysselsättningsgraden

ökade med 1,1 procentenheter till 68,9 procent. Bland kvinnorna ökade den med 1,4 procentenheter till 66,7 procent, och bland männen uppgick sysselsättningsgraden till 71,0 procent.

Sysselsättningsgrad

Ålder 15–74 år. Sysselsatta som andel av befolkningen. Säsongrensade och utjämnade månadsvärden

Säsongrensade och utjämnade data visar på en ökning av antalet och andelen sysselsatta jämfört med närliggande månader. Antalet sysselsatta uppgick i november 2018 till 5 152 000, vilket motsvarar en sysselsättningsgrad på 68,9 procent.

Antalet fast anställda ökar

I november 2018 uppgick antalet anställda till 4 665 000, en ökning med 104 000 jämfört med motsvarande period föregående år enligt icke säsongrensade data. Bland kvinnor ökade antalet anställda med 68 000 till 2 318 000 och bland män uppgick antalet till 2 347 000. Antalet fast anställda ökade under samma period med 69 000 till 3 888 000. Bland kvinnor ökade antalet fast anställda med 43 000 till 1 902 000, och bland män uppgick antalet till 1 986 000. Antalet tidsbegränsat anställda personer uppgick till 777 000.

Jämfört med närliggande månader visar säsongrensade och utjämnade data på en ökning av såväl antalet tidsbegränsat som antalet fast anställda.

Arbetsmarknad

	Sysselsatta, 1 000-tal		Arbetade timmar/vecka, 10 000-tal		Arbetslösa 1 000-tal	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
jan	4 880	4 969	14 810	15 020	385	376
feb	4 920	5 039	16 140	16 570	392	337
mar	4 963	5 038	16 430	16 020	362	352
apr	4 966	5 043	15 260	16 550	386	366
maj	4 983	5 101	15 700	15 980	387	352
jun	5 129	5 197	15 620	15 830	407	403
jul	5 164	5 281	9 800	10 230	362	339
aug	5 109	5 165	13 340	13 480	326	337
sep	5 052	5 119	17 120	17 340	332	330
okt	5 041	5 149	17 210	17 840	337	302
nov	5 035	5 154	16 960	17 420	308	299
dec	5 005		14 710		321	

Uppgifterna baserar sig på åldersindelningen i AKU, dvs. 15–74 år, och antal arbetslösa inkluderar heltidsstuderande som sökt och kunnat ta arbete.

Arbetade timmar ökar

Det totala antalet arbetade timmar uppgick i november 2018 till i genomsnitt 174,2 miljoner per vecka enligt icke säsongrensade data, vilket kalenderkorrigerat motsvarar en ökning med 1,9 procent jämfört med november 2017.

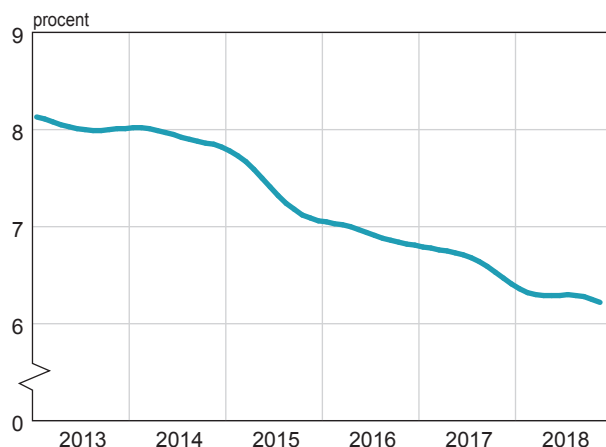
Säsongrensade och utjämnade data visar på en ökning av antalet arbetade timmar jämfört med närliggande månader, som uppgick till i genomsnitt 157,0 miljoner timmar per vecka.

Arbetslösheten är 5,5 procent

I november 2018 uppgick antalet arbetslösa i åldern 15–74 år till 299 000, icke säsongrensat. Detta motsvarar ett arbetslöshetstal på 5,5 procent. Antalet arbetslösa kvinnor uppgick till 142 000 och antalet arbetslösa män var 157 000. Arbetslöshetstalet uppgick till 5,5 procent bland både kvinnor och män. Bland ungdomar i åldern 15–24 år var antalet arbetslösa 82 000 vilket motsvarar ett arbetslöshetstal på 14,0 procent. Av de arbetslösa ungdomarna var 38 000 heltidsstuderande.

Relativ arbetslöshet

Ålder 15–74 år. Inkl. heltidsstuderande som sökt arbete. Säsongrensade och utjämnade månadsvärden

För personer i åldern 15–74 år visar säsongrensade och utjämnade data på en minskning av antalet och andelen arbetslösa jämfört med närliggande månader. I november 2018 uppgick antalet arbetslösa till 342 000, vilket motsvarar ett arbetslöshetstal på 6,2 procent. För ungdomar i åldern 15–24 år visar säsongrensade och utjämnade data på små förändringar av antalet arbetslösa och en minskning av andelen arbetslösa. Antalet arbetslösa ungdomar uppgick till 105 000 och arbetslöshetstalet var 16,9 procent.

Minskad arbetslöshet enligt Arbetsförmedlingen

Antalet inskrivna arbetslösa, som utgörs av de öppett arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd, i åldern 16–64 år, uppgick i november 2018 till 339 000. Jämfört med samma månad föregående år är det en minskning med 22 000 personer. Detta motsvarar en arbetslöshet på 6,9 procent, 0,5 procentenheter lägre än i november 2017.

Antalet personer som fick ett arbete var 32 000, vilket var 2 000 färre än i november föregående år. Antalet varslade uppgick till 4 000 i november 2018, vilket är en ökning med 1 000 personer jämfört med november 2017.

Arbetskraftskostnader & löner

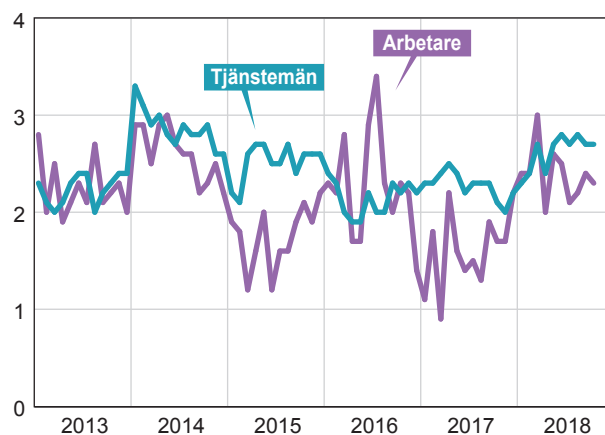
Senaste uppgift: oktober 2018

Källa: SCB:s arbetsmarknadsstatistik

Den preliminära genomsnittliga timlönen för arbetare var under oktober 2018 170,50 kronor exklusive övertidstillägg och 172,90 kronor inklusive övertidstillägg, vilket är en ökning med 2,3 procent i båda fallen, jämfört med oktober 2017. Under oktober 2018 var den preliminära genomsnittliga månadslönen för tjänstemän 40 140 kronor exklusive rörliga tillägg och 40 950 kronor inklusive rörliga tillägg, vilket är en ökning med 2,8 respektive 2,7 procent jämfört med oktober 2017.

Löneutveckling inom den privata sektorn

Procentuell förändring från motsvarande månad föregående år

Arbetskostnaden för en arbetare inom utvinning av mineral och tillverkningsindustrin har för oktober 2018 beräknats till 305,94 kronor per timme, vilket ger ett arbetskostnadsindex på 129,5 en förändring med 2,6 procent jämfört med oktober 2017. Arbetskostnaden för en arbetare inom den privata sektorn totalt har för oktober 2018 beräknats till 285,75 kronor per timme och för tjänstemän inom den privata sektorn till 62 782 kr per månad. Detta ger ett arbetskostnadsindex för arbetare på 128,1 en ökning med 2,6 procent jämfört med oktober 2017. Motsvarande index för tjänstemän blir 132,2 en ökning med 3,0 procent jämfört med oktober 2017.

FINANSMARKNAD

Svag börsutveckling under 2018

I december har flera börsmarknader visat upp större nedgångar vilket också är fallet sett till året som gått. Börsutvecklingen har under 2018 generellt sett varit svag i flera delar av världen.

Affärsvärldens generalindex AFGX har den senaste månaden till och med den 19 december, sjunkit med 3,7 procent. Sammantaget har den svenska börsen under året, det vill säga perioden 1 januari fram till 19 december, gått ned med 5,8 procent. Ute i Europa har Frankfurtbörsens DAX-index gått ned med 4,4 procent hittills i december och

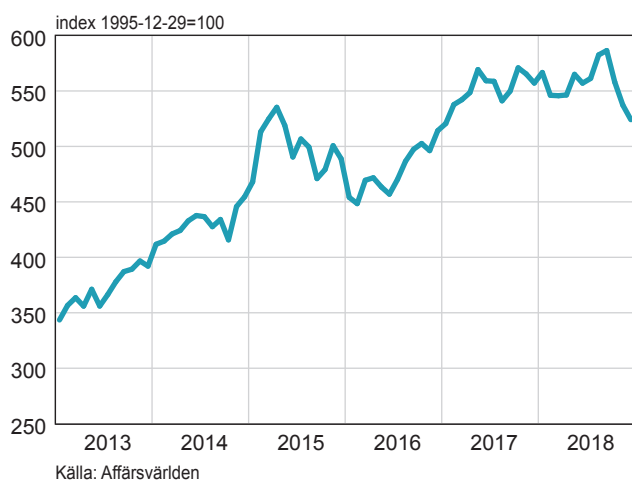
under året som gått har börsen sjunkit med 16,7 procent.

Även västerut har börsen präglats av nedgångar i december månad. Dow Jones och Nasdaq sjönk med 8,7 respektive 9,5 procent. Något mindre nedgångar noteras det senaste året då Dow Jones sjönk med 5,6 procent medan Nasdaq gick ner med 3,9 procent.

På den asiatiska börsmarknaden sjönk Nikkei-index med 6,1 procent från månadsskiftet och fram till den 19 december medan Shanghai-index minskade med 0,45 procent. De asiatiska börserna noteras också för nedgångar hittills under 2018 då dessa index sjunkit med 7,8 respektive 22,9 procent.

Aktiekurserna

Stockholmsbörsens generalindex, månadsgenomsnitt

Riksbanken höjer reporäntan

Riksbanken meddelade i december om en höjning av reporäntan, från -0,50 procent till -0,25 procent. Enligt direktionen har behovet av en mycket expansiv penningpolitik minskat något i takt med att inflationen och inflationsförväntningarna har etablerats kring 2 procent. Riksbankens prognos indikerar att nästa höjning sannolikt kommer att ske under andra halvåret 2019.

ECB lämnade såväl styrräntan som depositräntan oförändrade i december. De meddelade även att de viktigaste räntorna sannolikt kommer att förbli oförändrade åtminstone till och med sommaren 2019 eller så länge som det är nödvändigt för att säkerställa en inflation nära inflationsmålet.

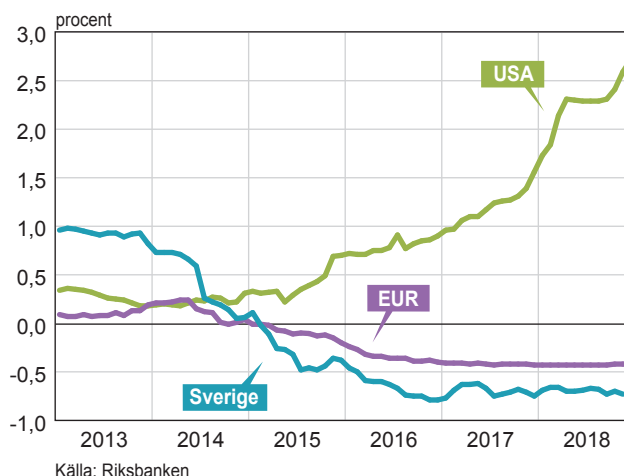
Den amerikanska centralbanken FED beslutade i december att höja intervallet för styrräntan med 25 punkter till 2,25–2,50 procent. Räntehöjningen låg i linje med marknadens förväntningar och var fjärde höjningen i år.

Sjunkande långa räntor i USA

Hittills i december har de amerikanska räntorna fortsatt att utvecklas åt olika håll, de långa räntorna har sjunkit medan de korta räntorna har ökat. Genomsnittsräntan för en tioårig statsobligation låg i december på 2,89 procent, vilket var en minskning med 23 punkter jämfört med november. De korta räntorna ökade däremot och räntan på en tremånaders statsskuldväxel handlades i genomsnitt till 2,72 procent, vilket var en ökning med 13 punkter.

Korta räntor

3 mån statsskuldväxlar (motsv)

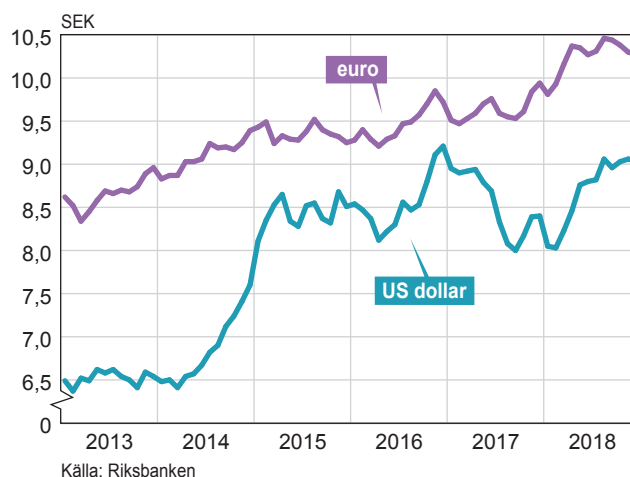
På den svenska räntemarknaden fortsatte de långa räntorna att röra sig nedåt i december medan de korta räntorna vände uppåt. Genomsnittet på den tioåriga statsobligationsräntan låg fram till den 18 december på 0,47 procent, en minskning med 13 punkter jämfört med november. Den korta tremånadersräntan handlades i genomsnitt till -0,69 procent under samma period, vilket var en svag ökning på 4 punkter.

Starkare krona i december

Fram till den 18 december har den svenska kronan stärkts något gentemot både euron och dollarn. Det genomsnittliga priset för en euro låg i december på 10,27, vilket var en minskning med 3 öre jämfört med november. Den amerikanska dollarn kostade i december 9,04 svenska kronor, en minskning med 2 öre jämfört med månaden innan.

Valutakurser

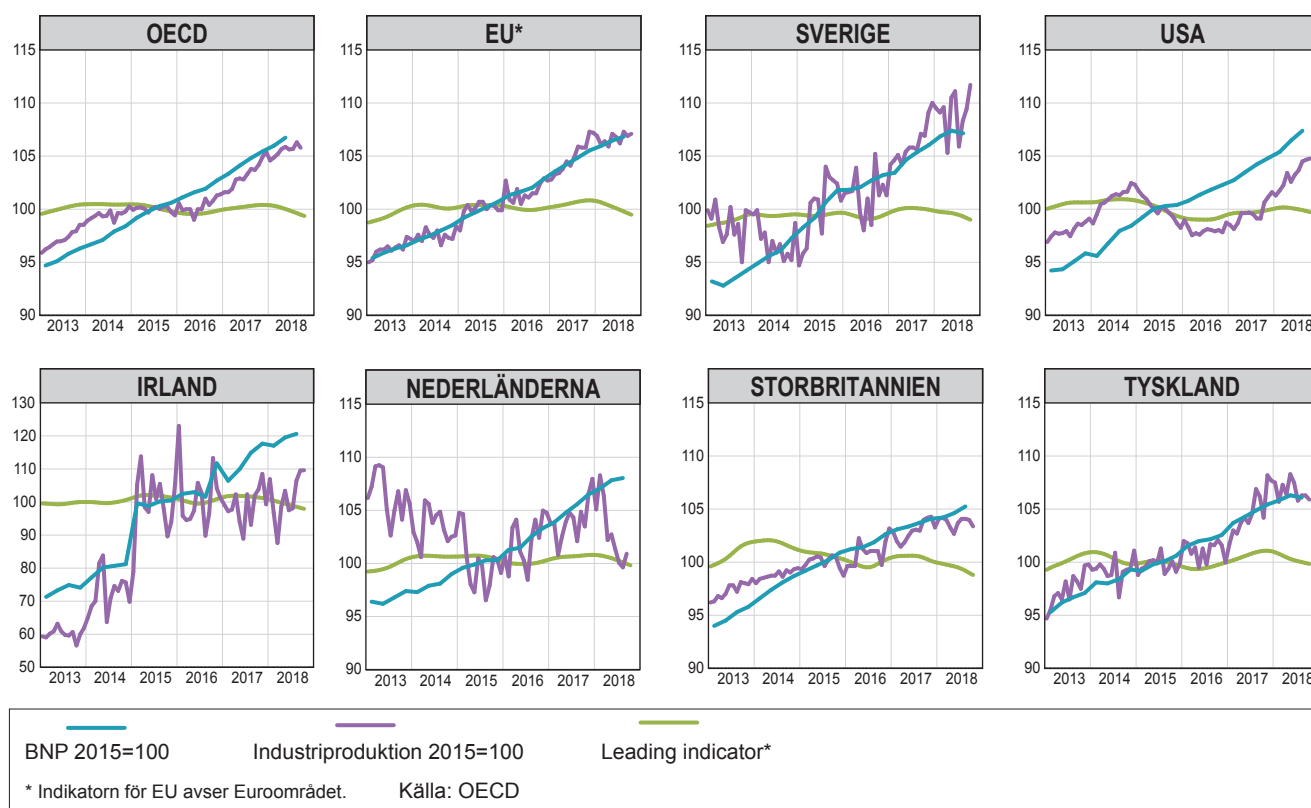
Svenska kronor i förhållande till dollar och euro. Månadsgenomsnitt

*God Jul och Gott Nytt År
önskar redaktionen*

INTERNATIONELL UTBLICK

Konjunkturindikatorer för några länder och -områden

Den irländska BNP-utvecklingen var under de tre första åren av 2010-talet näst intill stagnerad, men sedan dess har tillväxten stegrats och BNP har ökat mycket kraftigt. En huvudorsak till lyftet är att ett antal multinationella företag med stora immateriella tillgångar har flyttat delar av sin verksamhet till Irland. Dessa tillgångar genererar mycket stora exportintäkter från produktion som huvudsakligen är utlagd i andra länder men faktureras från Irland. Med undantag för en nedgång första kvartalet i år så har tillväxten varit positiv och tredje kvartalet steg BNP med 0,9 procent, säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. De senaste åren har industriproduktionen pendlat upp och ned på månadsbasis och det är svårt att urskilja någon tydlig trend. Den ledande indikatorn sjönk i april under 100 och har fortsatt nedåt sedan dess vilket indikerar en svagare ekonomisk utveckling framöver.

Även Nederländernas BNP var under de tre första åren av 2010-talet nästan stillastående. Sedan 2013 har landet haft en positiv BNP-utveckling och de senaste tre åren har den kvartalsvisa tillväxttakten varit något högre än snittet för EU-området. Tredje kvartalet i år dämpades tillväxten något, då BNP ökade med 0,2 procent, säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. Den nederländska industriproduktionen hade från mitten av 2015 och fram till början av 2018 en positiv trend. Därefter har produktionen vänt nedåt och låg i september i år på samma nivå som i bör-

jan av 2017. Landets ledande indikator har också haft en nedåtgående trend under 2018 och noteringen i oktober var andra månaden i följd under 100.

Den brittiska ekonomin har växt i en stadig takt de senaste åren. 2015 dämpades dock tillväxten och landets BNP växte därefter i en något långsammare takt än EU-snittet. Första kvartalet i år steg BNP med 0,1 procent i säsongrensat tal. Därefter har tillväxttakten stegrats och tredje kvartalet växte den brittiska ekonomin med 0,6 procent. Även industriproduktionen har under en längre tid haft en positiv trend men ökat i en relativt långsam takt. Sedan slutet av 2017 har utvecklingen dock stannat av en aning. Sedan december i fjol ligger den ledande indikatorn under det historiska genomsnittet.

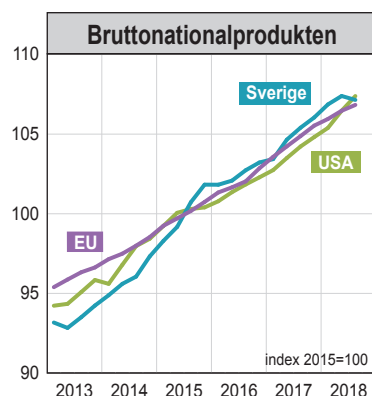
Även den tyska ekonomin har växt i en stadig takt de senaste åren. Förra året växte BNP i en snabbare takt än genomsnittet för EU-länderna men under 2018 har tillväxttakten dämpats. Tredje kvartalet noterades en negativ BNP-tillväxt på 0,2 procent, säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. Den tyska industriproduktionen steg i snabb takt under 2017, men i likhet med BNP-utvecklingen har även uppgången i industriproduktionen mattats av under 2018. Den ledande indikatorn uppvisar en nedåtgående trend sedan början av året och noteringarna i september och oktober ligger under 100.

INTERNATIONELL UTBLICK

Bruttonationalprodukten

Under föregående år växade tillväxten upp något inom EU-området och BNP ökade i genomsnitt med 0,6 procent per kvartal, säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. Hittills under 2018 har tillväxten varit något mer dämpad och tredje kvartalet noterades en uppgång på 0,3 procent. Även Tysklands BNP växte i en snabb takt 2017 men tillväxten har dämpats under 2018. Tredje kvartalet krympte till och med den tyska ekonomin och BNP minskade med 0,2 procent i säsongrensade tal. Frankrike visar upp en liknande utveckling och det starka fjolåret har följts upp av en lägre tillväxt hittills i år. Den spanska ekonomin har under de senaste åren växt snabbare än genomsnittet för EU 28. Tredje kvartalet steg BNP med 0,6 procent, säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. Det var samma tillväxttakt som första och andra kvartalet i år.

Sveriges BNP minskade med 0,2 procent tredje kvartalet. Efter en längre period med svag ekonomisk ut-

veckling i Finland har BNP ökat snabbt de senaste tre åren och växt med i genomsnitt 0,6 procent per kvartal i säsongrensade tal. Tredje kvartalet ökade BNP med 0,4 procent.

I USA ökade BNP med 1,0 procent andra kvartalet och tredje kvartalet noterades en ökning på 0,9 procent.

Bruttonationalprodukten

	Index 2015=100	Förändr. från föregående kvartal, %	Förändr. från motsv kv föreg år, %
EU	106,8	0,3	1,9
Danmark	105,7	0,7	2,0
Finland	108,0	0,4	2,5
Frankrike	105,2	0,4	1,4
Spanien	109,3	0,6	2,5
Storbritannien	105,2	0,6	1,5
Sverige	107,1	-0,2	1,7
Tyskland	106,1	-0,2	1,2
Norge	105,3	0,6	1,6
USA	107,4	0,9	3,0
Japan	103,5	-0,3	0,4
OECD	106,7	0,7	2,5

Avser tredje kvartalet 2018 utom OECD där andra kvartalet 2018 avses
Källa: OECD

EU-barometern

EU-kommissionens konjunkturbarometer sjönk i november för fjärde månaden i följd för EU-området. Indikatorn landade på 109,6 vilket var en minskning med 0,8 enheter jämfört med månaden innan. Indikatorn för euroområdet har sjunkit varje månad hittills i år och fortsatte ned med blygsamma 0,2 enheter till 109,5. Inom EU-området förbättrades stämningssläget inom industrin och byggbranschen medan utvecklingen gick i motsatt riktning inom tjänstesektorn och detaljhandeln. Konsumentförtroendet försvagades inom både EU och euroområdet. Bland de större ekonomierna var det endast Tyskland som uppvisade en lite större ökning medan indikatorerna i Frankrike och Spanien i stort sett var oförändrade. Både Italien och Storbritannien noterades för nedgångar.

Internationella ekonomiska indikatorer

		Danmark	Finland	Storbr.	Sverige	Tyskland	USA	EU ¹⁾	OECD
BNP ²⁾									
Förändr. föreg. kv.	%	0,7	0,4	0,6	-0,2	-0,2	0,9	0,3	0,7
Förändr. 4 kv.	%	2,0	2,5	1,5	1,7	1,2	3,0	1,8	2,5
Industriproduktion ³⁾									
Förändr. föreg. mån.	%	-0,3	-2,6	-0,6	2,1	-0,4	0,1	0,2	-0,5
Förändr. 12 mån.	%	4,0	1,6	-0,8	4,5	1,6	4,1	1,2	2,0
KPI ⁴⁾									
Förändr. föreg. mån.	%	-0,3	0,1	0,1	-0,1	0,2	-0,5	-0,1	0,3
Förändr. 12 mån.	%	0,7	1,4	2,3	2,1	2,3	1,9	2,0	3,1
Arbetslöshet ⁵⁾	%	4,8	7,2	4,0	6,0	3,3	3,7	6,7	5,2
Förändr. föreg. mån.	procentenheter	0,0	0,0	0,0	-0,5	-0,1	0,0	0,0	0,0
Förändr. 12 mån.	procentenheter	-0,7	-1,2	-0,2	-0,7	-0,3	-0,4	-0,7	-0,3
Kort ränta ⁶⁾	%	-0,30	-0,32	0,87	-0,45	-0,32	2,65	-0,32	..
Förändr. föreg. mån.	procentenheter	0,01	0,00	0,06	0,03	0,00	0,19	0,00	..
Förändr. 12 månader	procentenheter	0,01	0,01	0,35	0,16	0,01	1,22	0,01	..
Lång ränta ⁷⁾	%	0,34	0,66	1,44	0,60	0,31	3,12	1,25	..
Förändr. föreg. mån.	procentenheter	-0,08	-0,07	-0,12	-0,07	-0,09	-0,03	-0,06	..
Förändr. 12 månader	procentenheter	-0,10	0,14	0,16	-0,16	0,00	0,77	0,30	..

1) EU28 men för kort och lång ränta avses euroområdet 2) OECD andra kvartalet, övriga tredje kvartalet 3) OECD juli, USA oktober, övriga september 4) Harmoniserat konsumentprisindex (HICP) för EU-länderna. Oktober 5) Storbritannien augusti, OECD september, övriga oktober 6) Korta räntor avser 3-månaders interbankräntor enligt statistik från Eurostat. Oktober 7) Oktober

Källa: OECD, Eurostat

INTERNATIONELL UTBLICK

Spaniens ekonomi på bättringsvägen

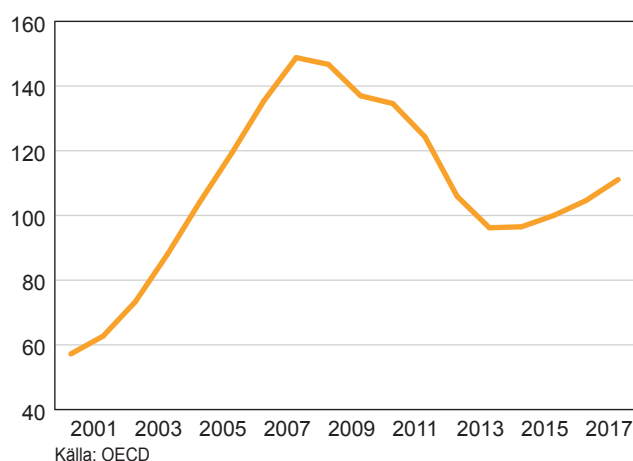
Spanien var på 1980-talet ett fattigt jordbruksland, men sedan dess har landet utvecklats till en industrination med en stor tjänstesektor, främst turism, och idag är Spanien eurozonens fjärde största ekonomi. Under 1980-talet och fram till inledningen av 2000-talet växte Spaniens ekonomi i snabb takt, men 2008 inleddes en lång period av recession. Efter år av snabbt stigande bostadspriser, ett intensivt bostadsbyggande och spekulation sprack bostadsbubblan 2008, vilket fick omfattande konsekvenser för hela Spaniens ekonomi och befolkning. Budgetnedskärningar, hög arbetslöshet och politiska protester blev några av konsekvenserna.

Bostadspriserna på uppgång

Bostadspriserna hade stigit under många år i Spanien. Delvis var prisökningen en följd av att investerare hade köpt hus och lägenheter i förhoppning om att kunna hyra ut eller sälja dyrt. Priserna hade även bland annat drivits upp av att andra européer, främst köpstarka briter, skaffat ett andra hem i solen, men när pundet började tappa i värde försvann också många brittiska spekulanter. För de spanska hushållen hade det varit lätt att få lån till billiga räntor, men när bubblan sprack rasade priserna och hushållen fick svårt att betala räntor och amorteringar. Detta resulterade i en kris för den spanska banksektorn och 2012 utgick nödlån från EU för att hantera bankkrisen. De spanska bostadspriserna föll fram till 2013, men 2014 började priserna stiga så smått och en prisuppgång har pågått sedan dess. Ökningstakten har trappats upp något på sistone. Prisnivån på bostäder är dock fortfarande betydligt lägre än när priserna stod som högst, se diagrammet nedan.

Bostadspriser i Spanien

Nominella priser, index 2015=100

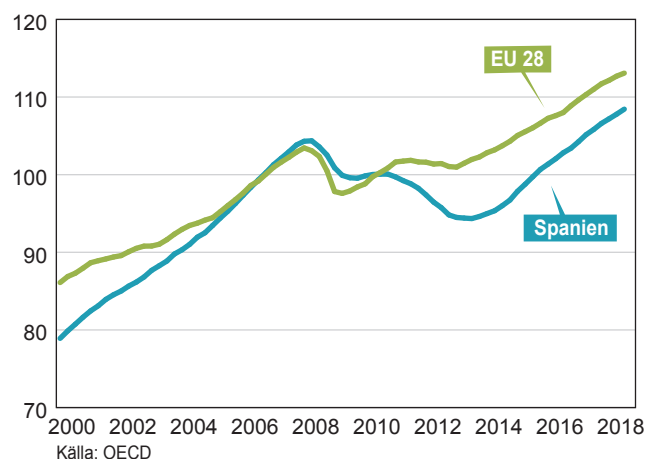
Snabb BNP-tillväxt de senaste åren

Till skillnad från BNP för EU-området som helhet, som efter finanskrisen började stiga redan 2009, blev nedgången långvarig för den spanska ekonomin. Landets BNP började visa positiv tillväxt först 2014, samma år som bostadspriserna vände uppåt. BNP har sedan 2014 visat en relativt

snabb ökningstakt och stigit snabbare än för EU som helhet. Sedan återhämtningen tog fart var tillväxten som högst 2015, då BNP i snitt ökade med 1 procent per kvartal. Hittills i år har Spaniens BNP i genomsnitt stigit med 0,6 procent per kvartal att jämföra med 0,4 procent för EU28. Spaniens tillväxt är därmed något långsammare än den var 2017, då BNP ökade med 0,8 procent per kvartal. Att BNP-utvecklingen saktat in något i år är dock inget unikt för Spanien utan gäller de flesta europeiska ekonomier.

Bruttonationalprodukt

Volymindex 2010=100, säsongrensat

Fortsatt hög arbetslöshet trots bättring

Den långvariga krisen har slagit hårt mot befolkningen och deras förutsättningar på arbetsmarknaden. Arbetslösheten låg 2007, innan kraschen, runt 8 procent. Kommande år steg den i snabb takt och när den var som högst 2013 stod mer än var fjärde spanjor utan arbete. Och för Spaniens ungdomar var läget än värre då mer än varannan ung mellan 15 och 24 år saknade arbete. Även arbetsmarknaden har börjat återhämta sig efter krisåren. I år har arbetslösheten sjunkit månad för månad och siffrorna för oktober visar att den spanska arbetslösheten är nere strax under 15 procent. Trots förbättringen är detta dock betydligt sämre än EU-snittet. Spanien har näst efter Grekland den högsta arbetslösheten i Europa.

Statsskulden kvar på en hög nivå

Spaniens statsskuld sjönk ett antal år i följd och var på en låg nivå, under 40 procent av BNP, år 2007. När krisen var ett faktum steg statsskulden i rasande fart och var som högst 2014, då den kom upp i 100 procent av BNP. Sedan dess har statsskulden sjunkit marginellt och ligger kvar på en hög nivå, strax under 100 procent av BNP. Spanien är inte det enda landet med en oroande hög nivå på statsskulden. Italiens statsskuld ligger kring 130 procent och Portugals runt 120 procent av BNP. Även Frankrike är illa ute med en skuld som är i paritet med Spaniens. Dessa skuldnivåer kan jämföras med den svenska och den danska statsskulden, som båda ligger under 40 procent av BNP.

SVENSKA EKONOMISKA INDIKATORER

	Enhet	Basår	Senaste uppgift	Förändring i procent från		
				föreg. månad/ period	samma månad/ period föreg. år	
Ekonomi, allmänt						
BNP	volym	2015=100	3 kv	107,1 ¹⁾	-0,2 ¹⁾	1,6
Fast bruttoinvestering	volym	2015=100	3 kv	116,0 ¹⁾	0,8 ¹⁾	2,3
Hushållens konsumtion	volym	2015=100	3 kv	106,0 ¹⁾	-1,0 ¹⁾	0,3
Lägenheter, påbörjade, nya	1 000-tal		3 kv	10,6		-18
			1-3 kv	39,1		-16
Näringslivet						
Näringslivets produktion	volym	2015=100	okt	119,8	1 ¹⁾	5
			jan-okt	109,0		3
Industriproduktion	volym	2015=100	okt	122,4	2 ¹⁾	4
			jan-okt	110,8		4
Industrins orderingång	volym	2015=100	okt	115,5	1 ¹⁾	3
			jan-okt	107,2		2
Industrins kapacitetsutnyttjande	%		3 kv	91,0 ¹⁾	0,2 ¹⁾²⁾	0,2 ¹⁾²⁾
Industrins investeringar	mdr kr		3 kv	40,6		5
Tjänsteproduktion	volym	2015=100	okt	120,6	2	6
			jan-okt	109,4		4
Utrikeshandel						
Varuexport	mdr kr		okt	135,2	0 ¹⁾	16
			jan-okt	1 192,8		11
Varuimport	mdr kr		okt	143,6	1 ¹⁾	22
			jan-okt	1 224,1		13
Handelsnetto	mdr kr		okt	-8,4		
			jan-okt	-31,3		
Bytesbalans	mdr kr		3 kv	38,6		
			1-3 kv	63,8		
Konsumtion						
Detaljhandelns försäljning	volym	2015=100	nov	107,4 ¹⁾	0,8 ¹⁾	1,1
			jan-nov			1,4
Hushållens konsumtionsindikator	volym	2010=100	okt	116,9 ¹⁾	-0,2 ¹⁾	-0,3
			jan-okt			1,4
Personbilsregistreringar, nya	st		nov	26 357		-21
			jan-nov	342 121		-4
Consumer Confidence Indicator ³⁾		medelv=100	dec	96,4 ⁴⁾	96,8 ⁴⁾	106,9 ⁴⁾
Priser						
Konsumentprisindex		1980=100	nov	330,4	-0,1	2,0
Konsumentprisindex, fast ränta		1987=100	nov	216,4	-0,1	2,1
Producentprisindex		2015=100	nov	113,5	0,0	7,9
Exportprisindex		2015=100	nov	114,1	-0,7	9,6
Importprisindex		2015=100	nov	113,7	-2,3	9,3
Prisindex för inhemsk tillgång		2015=100	nov	113,4	-0,9	7,9
Hemmamarknadsprisindex		2015=100	nov	113,0	0,8	6,5
Arbetsmarknad, löner						
Sysselsatta 15-74 år	1 000-tal		nov	5 154		2,4
Arbetslösa 15-74 år	1 000-tal		nov	299		-2,9
därav heltidsstuderande	1 000-tal		nov	93		-6,5
Arbetade timmar	10 000-tal		nov	17 420		1,9
Lediga platser, nyanmälda	1 000-tal		nov	97		-9,4
Arbetskostnadsindex, industriarbetare		2008 jan=100	okt	129,5		2,6
Timlön, industriarbetare	kr		okt	184,3		2,2
Finansmarknad						
Utlåning till hushåll ⁵⁾	mdr kr		okt	3 977		5,8
Utlåning till icke-finansiella företag ⁵⁾	mdr kr		okt	2 305		7,7
Lång ränta, 10-åriga statsobligationer	%		nov	0,60	-0,07 ²⁾	-0,16 ²⁾
Kort ränta, 3-mån statsskuldväxlar	%		nov	-0,73	-0,03 ²⁾	-0,02 ²⁾
Statsskuldens månadsförändring	mdr kr		nov	10,0		
Valutakurs, TCW-index	18 nov 1992=100		30 nov	139,9	-1,1	4,7

1) Säsongrensade tal 2) Procentenheter 3) Hushållens syn på den egna och den svenska ekonomin 4) Index för resp period 5) Från monetära finansinstitut

Utges av Statistiska centralbyrån, avd för nationalräkenskaper,
Box 24300, 104 51 STOCKHOLM
Tfn 010-479 40 00
Ansvarig utgivare: Elisabeth Hopkins
Redaktörer: Jenny Lunneborg
Layout: Monica Andersson

Copyright SCB. Citera gärna, men uppge källa.

ISSN 1653-9435

URN:NBN:SE:SCB-2018-A06T11812_pdf (pdf)